

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečni naročnina 6.— lir, za tuzemstvo 15.20 Lir
 EKSKLJUCIJO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in tuzemstva ima
 UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
 Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Učinkoviti letalski podvigi

V dveh dneh je bilo sestreljenih 48 letal, nadaljnji dve sta bili uničeni pri napadih na sovražna letališča

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 24. maja naslednje 723. vojno poročilo:

Na področju južnovzhodno od Mekilija je naše topništvo obstreljevalo zbirajoča se sovražna motorna vozila.

V Cirenaiki so bile sovražnemu letalstvu prizadete nove hude izgube. Nemški letalci so sestrelili 11 lovcev in 4 letala tipa Boston, naši lovci pa ob priliki poskušene napada na letališče v Derna eno letalo tipa Curtiss in 3 bombnike. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nadaljnje tri letala, ki so tresla na tla. Angleške letalske sile so na ta način izgubile v Libiji v zadnjih 2 dneh skupno 33 aparatov.

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 25. maja naslednje 724. vojno poročilo:

Na cirenajski fronti delovanje izvidniških patrol. Nasa letala so napadla in bombardirala sovražna letališča zapadno od Bardije in poskušala lope in sotočišča. Pri napadih na druga sovražna letališča so nemška letala razdeljala dve letali na vzletiščih.

Uspele operacije

Z operacijskega področja, 26. maja. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Tudi v preteklem tednu afriško bojišče ni spremenilo svojega lica. Topništvo je bilo še nadalje v akciji in doseglo precej pozitivne uspehe. Delovanje izvidniških čet, ki je najbolj značilno za sedanjost.

Veliki napor delavskih bataljonov

Sredi bombnih napadov, pred očmi sovražnika in kljub nevzdržnemu podnebnju građe ceste, letališča, utrdbe in protitankovske jarke

Z operacijskega področja, 26. maja. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Ob strani pehote, tankov in topništva, sodelujejo v prvih črtah in neposredno v zaledju oddelki, ki tudi z orodjem in ne samo z orožjem prispevajo končni zmagi. Vse vojskujče se države imajo take delavske bataljone. Opremljeni so ne samo s potrebnim orodjem, temveč tudi s ruško, ki je čestoprat potrebna. Oddelki delujejo ne samo v prvih črtah, temveč tudi pred njimi in delavci so morali že mnogokrat odbiti napade sovražnika, da so lahko dokončali delo, ki jim je bilo poverjeno. Okoliščine, v katerih delajo delavski bataljoni, so zelo neugodne. Njih področje je med utrjenimi postojankami, kjer so sovražnik neprestano napada, v zaledju, kjer so pogosti napadi iz zraka, v puščavi, kjer sta jim vročina in pesek neizprosna sovražnika. Kljub temu nastajajo povsod ceste, letališča, protitankovski jarki, vodovodne naprave, utrdbe, mostiči, zaklonišča, telegrafске naprave ter taborišča. Popravljati je treba škodo, ki so jo povzročili sovražniki ali viharji. Značilno za te ljudi so njihova žilavost, junaštvo in ljubezen do dela. Vedo, da njih delo ni samo dopolnjevalno, temveč dostikrat odločilno, tako da od njega zavisi izid podpora ali ustavitve sovražne akcije. Mnogo jih je tako prelanih svojemu delu, da ga nadaljujejo z največjo požrtvovalnostjo v puščavi tudi v času pesčenih viharjev in kljub pomankanju vode.

Skoraj nemogoče je s številkami izraziti njih delo. Zgradijo se že več sto kilometrov ceste sredi puščave, kjer manjka najpotrebnejša gradiva. Za gradnjo teh cest je bilo potrebnih več milijonov stotov materiala. Oskrbovalne baze pa niso oddaljene le nekaj korakov kakor pri Angležih, temveč mnogo bolj. Delavci so se preskrbeli z materialom v sami puščavi. Izkopali so izpod peska kamenje in ga obdelali za gradnjo. Povsod pa niso našli kamenja in so ga morali prepeljati iz oddaljenih kamninolomov.

Dolg odsek ceste na kraju, kjer so se motorna vozila globoko vdrala v pesek, je bil zgrajen n. pr. v petih tednih. Pravcati čudež je bila ta cesta in čudil se je tudi sovražnik, ki je delavce neprestano nadlegoval in skušal sproti razdejanju, kar so zgradili. Nekočko ne ob cesto v gradnji v dolžino enega kilometra treščilo kar 200 granat. Gradnja ceste pa se je nadaljevala. Delavski bataljoni so mnogokrat delali pred očmi sovražnika. Posrečilo se jim je izkopati več tisoč kubičnih metrov skalovja sredi neprestanega obstreljevanja sovražnih baterij. Drugod so porabili navidezno najbolj neuporabljivi material za popravilo materialne škode. Delavski bataljoni so tipični zastopniki italijanskega naroda, ki žilavo dela in se junaško bori za svojo bodočnost. Tri vrline, ki so značilne za delavske bataljone so inteligencija, volja in junaštvo.

Dino Alfieri v Velikem fašističnem svetu

Rim, 26. maja. s. Duce je z dekretom z dne 24. t. m. imenoval poslanika Dina Alfierija za člana Velikega fašističnega sveta za dobo treh let.

Poslanik Dino Alfieri se je rodil v Borgogni 8. julija 1886. Že v mladih letih se je začel pečati s politiko in se je boril proti razdorom elementom. Bil je med ustanovitelji nacionalističnega gibanja in je predsedoval skupini v Milanu. V svetovni vojni je bil ranjen in odlikovan. Pozneje je bil izvoljen za poslanca. Od novembra

nji položaj, se je nadaljevalo še pospešeno in uspešno. Mnogo sovražnih patrolj je bilo odbitih, preden so prodrele v bližino italijanskih utrjenih postojank, drugim so bile prizadejane izgube in so se morale umakniti s svojih postojank pod pritiskom italijanskega topništva, ki jim je uničilo prevozna sredstva. 16. t. m. je naše topništvo poglavo v beg nekaj sovražnih avtomobilov. 18. t. m. so prednji oklopni avtomobili odbili močne sovražne patrolje. Istega dne je južno od Mekilija neki izvidniški oddelček zadel skupino sovražnika pod poveljstvom nekega kapetana. Topništvo je onesposobilo za borbo mnogo sovražnih topov in zažgalo skladišče potrebščin v bližini bojnih črt. 19. t. m. so nastali čebezni požari na sovražnih črtah. Tudi udeleževanje letal je bilo živahnjejše. Razen običajnega bombardiranja sovražnega zaledja je bilo nekaj napadov na sovražne prometne zveze. Na angleški strani je bilo mnogo mrtvih in ranjenih in mnogo Angležev je bilo tudi ujetih. Vsa svoj napad je sovražnik drago plačal, kajti osmi bombniki so takoj reagirali in rušili zbirališča, skladišča in protiletalske baterije. Lovci so odlično ovirali sovražne napade. Protiletalske baterije osi so na fronti sestrelile mnogo sovražnih letal raznih tipov.

Tudi na morju so bile osne sile budno na straži. Neka tovarna ladja srednje tonaze, ki se je skušala približati osnim vodam, je bila zadeta z bombami in hudo poškodovana.

29. do julija 1932 je bil državni podtajnik v ministrstvu za korporacije. Tri leta kasneje mu je Duce poveril državno podtajništvo v ministrstvu za tisk in propagando, nekaj mesecev pozneje pa ga je imenoval za ministra za tisk in propagando. To ministrstvo se je potem pretvorilo v ministrstvo za ljudsko kulturo, ki ga je vodil do leta 1939, ko je bil imenovan za poslanika. Bil je najprej poslanik pri Sv. stolici do leta 1940, nato pa je bil imenovan za veleposlanika v Berlinu, kjer deluje še sedaj.

Vladarjeve čestitke argentinskemu državniku

Rim, 26. maja. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je podal o priliki argentinskega narodnega praznika podpredsedniku dr. Ramonu Castillu naslednjo brzojavko: O priliki argentinskega narodnega praznika želim izraziti Vaši Ekselenciji, vladi in argentinskemu narodu svoje prisrčne čestitke. Ob obletnici so tudi to leto prijateljski odnosi med našima državama nespremenjeni in ojačeni. Prepričan sem, da bo prijateljska republika Argentina pod modrim vodstvom svoje vlade nadaljevala pot svojih plemenitih tradicij.

Organizacija šolstva v novih pokrajinah

Rim, 26. maja. s. V soboto se je v senatni senatski finančni odbor. Razpravljal je o proračunu prosvetnega ministrstva. Na seji je podal Prosvetni minister Bottai daljši ekspozé, v katerem se je dotaknil vseh aktualnih šolskih vprašanj in posebno srednjšolskega problema.

V svojem govoru je podal tudi nekaj zanimivih navedb o šolski organizaciji v novih pokrajinah. Za šolsko organizacijo v priključnih deželah je bilo ob pravem času poskrbljeno in doslej so bile izpolnjene vse naloge v okviru programa, da se v duhovnem pogledu postopno, a gotovo pridobi vsa šolska mladina novih vzhodnih pokrajin, v katerih se obnavlja stoletna civilizacija Rome in Venezije.

V poročilu, ki ga je guverner Dalmacije podal Duceju, je minister dejal, da je z velikim zadoščenjem čital, kako smatrazo v teh pokrajinah italijanske učitelje za najboljše funkcionarje, kar jih je bilo poslanih v Dalmacijo, ki delajo čast italijanskemu imenu in pričajo o visoki stopnji italijanskega šolstva.

Nekaj izmed teh učiteljev je bilo predlaganih za odlikovanja s svetinjami za vojaške zasluge. Med njimi je tudi škromna učiteljica, ki je delovala v nekem manjšem osamljenem kraju, ki so ga nadlegovala krdela upornikov. Učiteljica je organizirala obrambo svoje šole in jo spreminila v trdnjavo. Vedela je, da mora biti šola zmerom trdnjava vrlin in bodočnosti naroda.

Proračunska razprava o javnih delih in prometu

Rim, 26. maja. s. Včeraj sta se sestala senatski finančni odbor in odbor za javna dela in promet. Ob tej priliki je bil odobren proračun ministrstva za javna dela. Poročevalec senator Pozza je poudaril, da je ministrstvo nadaljevalo svoja prizadevanja, da ohrani dovršena dela in v omejenem obsegu nadaljuje pričetna dela na ozemlju Dalmacije ter v pokrajinah Ljubljina, Fiume, Cattaro in Zara.

Obkoljevalna bitka pri Harkovu

Tri sovjetske armade in večji oklopni oddelki obkoljeni — Uspehi tudi na drugih odsekih bojišča

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. maja. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je objavilo včeraj naslednje vojno poročilo:

Operacije na področju južno od Harkova so se razvile v obkoljevalno bitko. Obkoljene so bile tri sovjetske armade skupno z močnimi oklopnimi oddelki. Vsi poskusi za preboj obroča so se izjalovili ob najtežjih izgubah za sovražnika.

Na osrednjem odseku fronte je bilo z ofenzivnimi akcijami zavzetih okrog 30 nadaljnjih krajev.

Južnozpadno od Ilmenskega jezera so se izjalovili krajevni napadi sovražnika. Na Laponskem so nemške in finske čete v hudih bojih, ki so trajale več tednov, porazile sovražne oddelke več divizij. Pri teh akcijah je skupina kolosajev 99 A kljub terenskim oviram zavzela neko utrjeno sovražno postojanko, ki jo je sovražnik branil z veliko vztrajnostjo.

Ob ustju Kandalakške so bojna letala uničila važen most murmanske železnice. Skupine letal so v pretekli noči napadle eno izmed oporišč lahkih britanskih pomorskih sil ob južni obali Anglije in ga učinkovito bombardirale z rušilnimi in zažigalnimi bombami.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. maja. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je objavilo predvčeršnjim naslednje poročilo:

Južno od Harkova so bile obkoljene znatne sovjetske sile ob priliki protinapadov, ki so bili včeraj zabeleženi. Njihovi poskusi, da bi prebile obroče, niso uspeli. V ostalem so enako propadli tudi olajševalni napadi, ki so jih rdeči sprožili od zunaj.

Na področju južnovzhodno od Ilmenskega jezera so bili tudi včeraj odbiti vsi sovražni napadi.

Madžarske čete so v zaledju vzhodne fronte ob priliki operacij, ki so trajale več dni, uničile močno oboroženo boljševiško tolpo. Pri tem so zaplenile mnogo vojnih potrebščin.

V severni Afriki in južno od Mekilija je topništvo obstreljevalo zbirajoča se motorna vozila. Nemški lovci so v letalskih spopadih nad Marmariko sestrelili 15 angleških letal. Sami so izgubili en aparat.

V zapadni Angliji so letala podnevi s težkimi bombami napadla pristanišča predela ob Bristolskem prelivu.

Kapetan Gräve, bataljonski poveljnik pri nekem polku, se je odlikoval v bojih na polotoku Kerč s prav posebnim pogumom.

Tank proti ladji

Rim, 26. maja. s. Sovjetski list »Rdeča flota« opisuje zanimiv prizor iz bitke za Kerč, ko je neki nemški tank potopil so-

vjetsko vojno ladjo. Preden so mogli zadnji ostanki sovjetskih sil, ki so se vzgnili obkolitvi, zapustiti polotok, se je neka so-

Operacije na Kitajskem

Japonski prodor proti Kihvinu

Tokio, 26. maja. s. Japonske čete, ki nasledujejo čungkingške sile so dosepele, kakih 10 km pred Kihvin, ki je najvažnejše sovražno oporišče v vzhodnem delu pokrajine Čekijang. Oporišče bo v kratkem zaseđeno. Japonske izvidniške patrolje so javile, da se je general Kukutung, poveljnik 3. vojnege področja odločil za umik iz Kihvina, kjer vlada največji nered zaradi umika 80. kitajske armade. Prežagena so bila tudi vsa njena ojačenja. Japonski bombniki so razdeljali vse vojaške objekte v mestu.

Tokio, 26. maja. s. Iz Čekijanga poročajo, da so japonske čete po tutrditvi v dolini reke Tungjang in po očiščenju preostankov sovražne vojske pričele napadati Kihvinu. Japonske sile napredujejo v dveh kolonah. Ena je na pohodu proti Lankiju, druga pa naravnost proti Kihvinu.

Na umiku v srednji Kitajski

Tokio, 26. maja. s. Skupine 10. armadnega zbora Kitajcev na osrednji kitajski fronti so se pričele sprčo naraščajočega japonskega pritiska umikati vzdolž železnice proge Čekijang—Kjangsi. Japonski bombniki, ki podpirajo operacije vojske na kopnem, so hudo bombardirali in razdeljali kitajske postojanke.

V Čekijangu razdejana letališča

Tokio, 26. maja. s. Zastopnik ministrstva za informacije Hori je izjavil na sestanku z novinarji, da je bilo mnogo kitajskih letalskih oporišč v pokrajini Čekijang v zadnjih dneh popolnoma razdejanih. Na posebno vprašanje novinarjev je Hori dejal, na sicer še ni konkretnih dokazov, da pa je možno, da ameriški tehniki pomagajo čungkingškim letalskim silam pri gradnji novih letališč in letalskih oporišč.

Bombe na Paošan

Tokio, 26. maja. s. Po vesteh s kitajske fronte je japonsko letalstvo včeraj močno napadlo kraje v vzhodnem Junanu in je bombardiralo zlasti Paošan in druge strateške točke ter povzročilo obsežne požare in velika razdejavanja.

Novi podatki o bitki na Koralnem morju

Tokio, 26. maja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo je objavilo podrobne podatke o japonskih uspehih v bitki na Koralnem morju: Potopljena je bila ameriška 9500-tonska križarka vrste »Portland«, 35.000-tonska bojna ladja nove vrste »North Carolina« je bila hudo poškodovana. K tem izgubam je treba dodati 5 nadaljnjih ladij, katerih imena so bila objavljena takoj po bitki. Ugotovljeno je bilo tudi, da je bila križarka, ki je bila hudo poškodovana in ki je ni bilo mogoče identificirati, pripadala razredu »Louisville«.

Seznam potopljenih ladij v bitki na Koralnem morju obsega eno ameriško oklopnico tipa »California«, dve ameriški nosilki letal tipa »Saratoga« in »Yorktown« in eno ameriško križarko tipa »Portland«. Poškodovane so bile: angleška oklopnica tipa »Warspite«, ameriška oklopnica tipa »North Carolina«, angleška križarka tipa »Canberra« in ameriška križarka tipa »Louisville«.

vjetska bojna ladja pojavila v bližini obale in skušala rešiti begunce ter ovirati operacije nemških čet. Neki nemški tank, ki je prvi dospel do obale, je pričel streljati s svojimi topovi na sovjetsko ladjo in uspelo mu je zadeti jo in hudo poškodovati. Sovjetski list zatrjuje, da se je posadka mogla se rešiti in se oddaljiti na nasprotno obalo. Ladja pa se je pozneje potopila.

S finskega bojišča

Helsinki, 26. maja. s. V zapadnem področju Karelske ožine se je v zadnjih 24 urah znatno ojačil dvoboj med težkimi obalnimi finskiimi topovi in sovjetskimi topništvom na umetnih otokih, imenovanih Totleben, severno od Kronštata. V zapadnem odseku te fronte so bile odbite sovražne patrolje, ki so skušale prodreti med prve finske črte. V nekem odseku Aunuske ožine je bil odbit sovjetski napad, ki ga je topništvo dobro pripravilo. Sovražnik je utrpel znatne izgube. Finsko topništvo je razpršilo in poglavo v beg ruski oddelček. V vzhodni Kareliji so finski topovi in metalcji bomb na južnem odseku učinkovito obstreljevali sovjetske baterije. Na področju pri Louhiju je finsko topništvo oviralo utrjevalna dela sovražnika. Zaradi sovjetskih letalskih napadov na Finski zaliv so bila obalna mesta alarmirana. Ruske bombnike, ki so skušali prodreti nad Kotko, je pregnalo protiletalsko topništvo.

Dve ameriški ladji potopljene

Berlin, 26. maja. s. Službeno je bilo objavljeno, da je nemška podmornica na Karaiskem morju potopila 2274 tonsko ameriško tovorno ladjo. Ladja je skušala pobegniti in se je zavrila v umetno mglo, toda podmornica jo je s torpedom v nekaj minutah potopila. Drugo 4832 tonsko ameriško ladjo je podmornica potopila s strelji iz topov v Mehiskem zalivu.

Operacije na Kitajskem

»Louisville«. Oklopnica »North Carolina« je bila vključena v ameriško vojno mornarico v preteklem novembru. Oborožena je bila z 9 topovi po 16 palcev, z 20 topovi po 5 palcev ter s 16 manjšimi topovi. Opremljena je bila s štirimi letali. Križarka »Portland«, ki je bila zgrajena leta 1933, je bila oborožena z 9 topovi po 8 palcev, z 8 topovi po 5 palcev in z več topovi manjšega kalibra.

Japonski parnik zadel ob mino

Tokio, 26. maja. s. Prometno ministrstvo je objavilo, da se je potopil 5258 tonski parnik »Nagasaki maru«, ki je 13. t. m. zadel ob mino pred pristaniščem v Nagasakiju. Večji del potnikov in posadke se je rešil. Bilo je 13 smrtnih žrtev, 26 ljudi pa pogrešajo.

Predsedstvo novega japonskega parlamenta

Tokio, 26. maja. s. Včeraj zjutraj si je parlament izvolil za novega predsednika Okada, za podpredsednika pa Ukigasakija. Zasedanje je bilo nato odgodeno do srede, ko bo imel nov parlament pod višardarjem predsedništvom svečano otvoritveno sejo. Ministrski predsednik Tojo je bil sprejet v avdienci pri cesarju, ki je odobril izvolitve predsednika in podpredsednika zbornice.

Novi predsednik Okada je pripadal do leta 1923. notranjemu ministrstvu, nato pa se je udeleževal v politiki kot član stranke sejukei. Ukigasaki je bil vseučiliški profesor ter je bil zastopnik Japonske pri Zvezi narodov, nato pa se je politično udeleževal v stranki minseitō.

Priznanje generala Stillwella

Bangkok, 26. maja. s. Ameriški general Stillwell, ki mu je Cankajšek poveril poveljstvo nad kitajskimi silami v Birni, je zljaz v Neu Delhiju, kjer se je sestel z generalom Wavellom. Novinarjem je izjavil, da je Birma za zavezniški izredno važno življenjsko področje v svrhu zveze s Kitajsko in da je treba storiti vse, da se znova izvojuje. Peta in šesta kitajska armada se še vedno borita, vendar general ni povedal, ne kje ne v kakšnih okoliščinah. General je priznal, da so Angleži in Kitajci dobili v Birni hude udarce. Po njegovem mnenju bi bilo lahko spremeniti položaj v prid zaveznikom, če bi ti imeli na nazpolago večje število letal. V bitki smo se borili na slepo, je izjavil. Pohvalil je kitajske vojake, češ da so dobri borci, če so pod dobrim poveljstvom, priznal pa je tudi odlične bojne sposobnosti Japoncev, ki so odporni, izvežbani in skromni ter prezirajo smrt. Stillwell je zaključil, da je zopetno zavzetje Birme vsakokrat težka operacija, ki je ne bo mogoče izvesti brez popolnega sodelovanja vseh sil.

Poziv turške vlade javnosti

Ankara, 25. maja. d. Turški radio je objavil svarilo turški javnosti, naj ne naseca raznim govoricam političnega značaja, ki so bile laisurane v Turčiji z namenom, da se omaje stabilnost notranje turške fronte. Obenem je v oficioznem listu »Ulus« izšel članek s sličnim pozivom. Oblasti pozivajo v članku, naj se turška javnost ravna edino po informacijah, ki jih objavljajo turški službeni krogi.

Navodila Visokega komisarja predstavnikom upravnega sveta Borze dela

Ob navzočnosti inspektorja dela inž. Masere in izvedenca Visokega komisarijata majorja Petronija je Visoki Komisar predvčerajšnjim dopoldne sprejel predstavnike novega upravnega sveta Borze dela.

Predsednik ga je pozdravil s kratkimi besedami, zagotavljajoč mu, da bodo novi vodje znali izpolniti v celoti naloge, ki jim je bila poverjena v korist zavoda in delavstva.

Ekse. Grazioli je v odgovoru na pozdrav opozoril navzoče na važnost naloge, ki jim je bila poverjena, in na odgovornost, ki so jo prevzeli tako nasproti vladnim oblastem, kakor nasproti delavstvu.

Podal jim je nato točne smernice, da bo Borza dela, ki bo imela funkcijo iz-

plačevanja nakazil za brezposelne in za namestitve, upravljana z vso skrbjo. Poučaril je, da bodo morale biti podpore dejansko izplačane vsem, ki bodo imeli voljo za delo in ki ne bodo mogli najti dela, ne pa tistim, ki jih ni želja, da bi se sistemizirali.

V tem pogledu je še dodal, da je Občinski podporni zavod v stanju zadovoljiti vse potrebe brezposelnih in da je na ta način Borza dela razbremenjena številnih izrednih podpor, ki jih je morala dajati v preteklosti.

Nato je Visoki komisar podal smernice glede ustanovitve namestitvenih odsekov v središčih pokrajine.

Binkoštni sijaj v Ljubljani

Birmanska prazničnost kolikor mogoče v starem slogu — Včeraj je bilo malo birmancev

Ljubljana, 26. maja

Slog je v splošnem ostal stari, le merila so bila bolj skromna. Ali se spominjate, kako je birmica včasih razvnela duhove? Že dolgo tedne pred birmo so napisali v izločbah opozorjajoč bodoče botre in botrice na birmansko darila. Krojači in šivilje so delali pred binkoštnimi dan in noč. Vsi drugi krajevni in svetovni dogodki so postali spričo birmne nepomembni. Čudno bi bilo res, če bi tega binkoštnega sijaja v Ljubljani ni bilo. Če se na binkošti nismo spomnili več tednov prej, jih pa vsaj nismo mogli prezreti na sam praznik. Mnogi so celo praznovali oba dni, ne le v nedeljo. Največ sijaja je pa dala binkoštni seveda birma, z vsem, kar je z njo v zvezi.

Brez lepega vremena bi prazničnost seveda splavala po vodi, tako je pa solnce prispevalo svojo barvitost in razlilo svoj sijaj v okolici stolnice. V soboto nismo pričakovali lepega vremena med prazniki. V resnih skrbih so bili vsi tisti, ki so prevzeli glavne vloge, da bi bila binkoštna prazničnost na zunanji svet bolj slovesna. Med njimi so se zelo bali dežja tudi kočijaži, ne le botri. Ali si sploh lahko mislite ovencano kočijo, bleščečo in odprto, s slovesnim kočijažem, ki sedi na kozlu obredno, v gala uniformi, v fraku in pokrit z visokim bleščečim cilindrom — v dežju? Potem pa pomislite na birmanke in botrice v angelskih tančicah, v oblekah z vlečko, ovencane in nakodrae — pod ljubljansko ploho!

Nebo nam je pa prizaneslo. V nedeljo se je solnce nasmešilo že jutraj in z nasmeškom so vstopali botri in botrice v kočije. Še celo raje se je marsikdo pokazal v kočiji kakor v avtomobilu, kajti v »limuzini« je človek preveč skrit in voznik je prehitro konec. Zdi se jim tudi, da je le voznika s kočijami dovolj obredna, v pristnem starem slogu, z vsem tistim ganljivim ceremonielom, ki ga ne moreš pozabiti do starih let.

Slog je torej bil star, merila so pa bila skromna; že zaradi tega, ker je zdaj v Ljubljani samo okrog 6 kočijažev. Namreč pristnih kočijažev s pristnimi kočijami in pravimi kočijaškimi konji. Tudi birmancev letos ni bilo mnogo, tako da je bilo mnogo manj vrvenja okrog stolnice. Večšost so dali največ pestrosti in življenja ljubljanskim binkoštnim podelčani, ki so znali posebno ponosno sedati na kočije, bodisi svoje ali najete, in ki so se tudi dobro zavedali, da z birmo v stolnici še ni vsega konec, temveč, da je tam le za-

četek: birmanski golaž je bil neločljivo zvezan z vso prazničnostjo, prav tako kakor fotografiranje, kupovanje daril, zlasti leca na stojnicah ob cerkvi. Mnogi so pa celo v zanosu darežljivosti stopali k uram, čeprav prej niso bili pripravljeni na takšne žrtve.

Vse je bilo opravljeno v nedeljo. Dopoldne je bilo ob stojnicah res tako živahno, da smo se spomnili na nekdanje bahate birme. Tudi na sadnem trgu, kjer so branjevi prodajali praznično oblečeni in razpoloženi črešnje in kar so pač imeli, je bilo nekaj življenja. Med stolnico in sementščem ob Pogačarjevem trgu je pa bila prav žegnanjsko živahno in slovesno. Postavljenih je bilo precej stojnic, menda jih ni bilo mnogo več tudi prejšnja leta. Zdelo se je pa tudi, da niso bile nič manj privlačne. Kdo bi se pa tudi mogel ubraniti čara naših žegnanjskih stojnic ob mogočnem zvonjenju in ob vsem birmanskem vrvežu, šumu in neprikriti radosti? Ta radost je pljuskala še daleč po mestu ter ni ostala omejena le na okolico stolnice. Ali ti ne postane prijetno pri srcu, ko na letišču na podobno idilo: velika birmanka sedi na večni stojnici ob cesti, birmanska obleka ima seveda visoko zavahano, da si je ne umaže in da pokaže izdelke čipkarske umetnosti — pa igra na orglice, da mešane začne celo srbeti pete...

Včeraj je pa že začelo prevladovati mrtilo ob stolnici. Dolga vrsta avtomobilov je čakala in ob kočijah so dremali konji. Hrup med stojnicami je potihnil in tudi cerkev je bila napol prazna. Tudi v gostilnah je zavladala tišina. Kočijaži, ki so čakali na Vodnikovem trgu, so tožili, da so imeli včeraj samo po eno vožnjo. Sicer so pa bili zadovoljni, že zaradi tega, da dež ni skali prazničnega razpoloženja. Tudi po ulicah včeraj ni bilo več tako živahno kakor v nedeljo, ko je bilo odprtih celo več trgovin. Včeraj je mešane vleko že bolj v Tivolij in na Rožnik kakor k stolnici. Že v nedeljo popoldne je bilo izredno živahno na Rožniku, kakor da je bila tudi tam birma. Včeraj je bil sopraznik, ker so tu in tam že delali, vendar je bilo na sprehajalščih živahno kakor ob praznikih. Popoldne se je zopet povsem zjasnilo in mešanci so uživali solnce tako rekoč z veliko žlico. Precej jih je bilo tudi v kopališču, vendar je bilo za kopanje v nedeljo več časa in za solnčenje nekoliko prijetnejše vreme. Stevilni mešanci iščejo že koticke za solnčenje na prostem, zlasti ob Glinščici pri Večni poti.

NEDELJSKI SPORT

Vendarle Torino — prvak?

Ker je Roma samo remizirala z Laziom, je Torino prevzel sam vodstvo — Za presenečenje je poskrbel Napoli

Ljubljana, 26. maja

Nedeljsko XII. povratno kolo prvenstvenega nogometnega tekmovanja divizije A v Italiji se je končalo z naslednjimi rezultati:

Firenze: Napoli—Fiorentina 1:0 (0:0).
Modena: Modena—Bologna 1:0 (1:0).
Livorno: Juventus—Livorno 2:1 (1:1).
Milan: Ambrosiana—Genova 1:1 (1:1).
Roma: Lazio—Roma 1:1 (0:1).
Genova: Liguria—Milano 1:0 (0:0).
Torino: Torino—Atalanta 9:1 (4:0).
Trieste: Triestina—Venezia 2:2 (1:0).

Možnost, ki smo predvidevali, se je uresničila. Romi ni uspelo premagati svojega krajevnega tekmeča, ki hiti v zadnjih kolicah od uspeha do uspeha in je danes med najboljšo petorico italijanskih nogometnih klubov. S tem je Roma izgubila mnogo svojih izgledov, da bi si osvojila letošnji naslov prvaka, čeprav se ni izgubljeno vse. Njeni simpatizerji se tolažijo, da tudi Torino še čakajo v zadnjih treh tekmah nevarne možnosti, ki lahko znova spremenijo položaj. K tekmi sami je treba povedati toliko, da so goli padli precej po naključju. Roma je zabeležila zgoditek v prvem polčasu, ko je bil Lazio na igrišču znatno boljši. Lazio pa je izenačil v drugem polčasu, ko je prevladovala Roma. Tekmo je sodil Barlassina.

Rezultat v Torinu je zgovoren sam na sebi. Na tej tekmi je padlo dobri dve petini vseh golov! Tako si je Torino malce popravil svojo našibkejšo stran: količnik golov. Vendar ga Roma še vedno prekaša in prav s te strani mu morda preti največja nevarnost. Izgubiti ne sme niti točke, če hoče postati prvak.

Včerajšnja neugoda Rome ni izkoristila Venezia, ki je morala pustiti točko v Triestu in tako ostati vsaj do drugega mesta v enaki razdalji ko doslej. Tekma v Triestu je bila zelo napeta in razburljiva. Po vodstvu Triestine v prvem polčasu je Venezia v drugem polčasu izenačila in sama prešla v vodstvo, ki ga je obdržala do zadnjih minut. Tedaj pa je Tagliasacchi le našel priložnost in izenačil.

Vsi ostali rezultati so prestižnega pomena, razen morda še dveh, in sicer zmagovanja Napoli v Firenzi in Modene v Bologni. Čeprav se zdi morda neverjetno, vendar nemogoče ni, da bi na koncu vsaj enega obeh

dosedanjih kandidatov za izpad ne zamenjal kateri drugih klubov. Tako postaja zanimiv tudi položaj na koncu tabele. Napoli je podvig v Firenzi je vsekakor dokaz, da tiče v tem moštvo sposobnosti, ki jih morda niso znali pravilno izkoristiti. Tudi zmagala Modena, čeprav dosežena na njenih tleh, proti slovit Bologni, je pomemben uspeh. Zabeležiti pa je treba še, da je morala Modena v drugem polčasu igrati samo z 10 igralci, ker je bil eden izmed igralcev poškodovan.

Zmaga Juventusa v Livornu je tesna, morda celo ne povsem zaslužena. Livorno je namreč v drugem polčasu prvi prišel v vodstvo, toda sodnik mu gola ni priznal. Genova je znatno popustila. Možstvo ne igra več s tisto zagrenjenostjo, kakor je igralo, dokler je še imelo možnosti, da se uvrsti na najvišnje mesto. Kaže, da bo leha v napadu. Proti Ambrosiani je Genova v drugem polčasu imela na igrišču očitno premoč, ki je pa ni znala in mogla vnovčiti za zgoditke. Tekma v Genovi med Liguri in Milanom je bila le malo zanimiva. Liguria si je z dvema točkama pomagala skoraj že iz nevarne cone na koncu tabele, v kateri je sedaj prav za prav šest klubov.

Po nedeljskih tekmah je stanje v tabeli divizije A tri kola pred koncem naslednje:

Torino	27	15	7	5	56	34	37
Roma	27	13	10	4	45	21	36
Venezia	27	13	8	6	35	22	34
Genova	27	10	11	6	44	32	31
Lazio	27	11	9	7	46	34	31
Juventus	27	12	6	9	44	35	30
Bologna	27	12	4	11	46	31	28
Triestina	27	7	13	7	27	29	27
Milano	27	10	6	11	49	44	26
Ambrosiana	27	7	10	10	28	38	24
Liguria	27	9	6	12	37	53	24
Fiorentina	27	9	5	13	46	45	23
Atalanta	27	8	6	13	31	43	22
Livorno	27	9	6	12	32	52	22
Napoli	27	6	7	14	26	46	19
Modena	27	6	6	15	20	53	18

Vicenza je ostala na drugem mestu Nedeljsko X. povratno kolo v diviziji B — do konca jih je še 7 — ni postavilo vprašanja spremembe v vodstvu. Šlo je le za to, ali bodo tekme Barija vzdržali do

tedanja razdaljo do njega. To vprašanje se je tikalo predvsem Vicenze, ki je morala nastopiti v Spezii. Vicenzi sicer ni uspel ta smoter, z neodločnim rezultatom pa se je še vedno ohranila drugo mesto v tabeli pred Padova in Pescaro, ki sta obe zmagali na domačih tleh. Od ostalih tekem naj podčrtamo zmago Udineseja v Pratu, poraz Novare v Alessandri in poraz Pise v Reggiju Emilii.

Tekme divizije B so se končale takole: v Spezii: Spezia — Vicenza 1:1, v Pratu: Udinese — Prato 4:1, v Savoni: Savona — Lucchese 4:0, v Busto Arsiziu: Pro Patria — Siena 0:0, v Padovi: Padova — Fanfulla 2:0, v Bariju: Bari — Fiumana 2:0, v Pescari: Pescara — Brescia 2:0, v Alessandri: Alessandria — Novara 3:0, v Reggiju: Reggiana — Pisa 2:0.

Stanje točk je po nedeljskem kolu naslednje: Bari 39, Vicenza, Padova in Pescara 36, Brescia 33, Novara 32, Alessandria 29, Spezia in Pisa 28, Savona, Pro Patria, Udinese 26, Fanfulla 24, Siena 22, Reggiana 21, Fiumana in Prato 17, Lucchese 9 točk.

Letošnji spored hrvatskih plavalcev

Hrvatska plavalna zveza je sestavila naslednji koledar svojih letošnjih prireditev: 4. in 5. julija plavalno prvenstvo ustaške mladine — 11. in 12. julija plavalni dvoboj med plavalno sekcijo Lazia iz Rima in Zagrebškim plavalnim klubom. — 18. in 19. plavalni troboj Italija — Slovaška — Hrvatska.

Od 1. do 3. avgusta plavalni dvoboj med italijansko in hrvatsko mladino. — 9. avgusta državno plavalno prvenstvo za mladino pod 14 leti v Karlovcu. — 13. 15. in 16. prvenstvo v waterpolu. — 22. in 23. avgusta plavalni dvoboj Slovaška — Hrvatska v Bratislavi.

1. septembra plavalni dvoboj Hrvatska — Svica v Svici. — 15. septembra plavalni dvoboj med Zagrebškim plavalnim klubom in plavalno sekcijo Lazia v Rimu.

Sklenjeni sta bili še dve drugi zanimivi prireditvi, ki čakata odobritve hrvatske plavalne zveze. Gre za dvoboj Zagrebškega plavalnega kluba z milanskim plavalnim klubom Bari Nantesom, in sicer 29. in 30. v Zagrebu ter 23. in 24. septembra v Milanu.

Besselmann — evropski boksarski prvak

V soboto zvečer sta se v Berlinu pomerila dosedanja evropski boksarski prvaki srednje teže kategorije Italijan Casadei in nemški prvak iste kategorije Besselmann. Lepi borbi, v kateri sta oba prvaka pokazala mnogo tehničnega znanja. Besselmann pa tudi boljše živce, je prisostvoval nad 6000 gledalcev, ki so vneto navijali za svojega moža. Besselmann je dejansko zmagal po točkah in tako postal evropski boksarski prvak v svoji kategoriji.

Tenis: Italija: Hrvatska 5:1

Pred prazniki se je začel v Zagrebu teniški dvoboj med reprezentančnima moštvoma Italije in Hrvatske v turnirju za »Rimske pokale«. V smislu propozicij obsega dvoboj 4 igre poedincev in dve igri dvojice.

Prvi dan sta bili na sporedu igri poedincev, in sicer med Romanonijem (I) in Pallado (H) ter Del Bellom (I) in Branovičem (H). V obeh sta zmagala Italijana: Romanoni—Pallada 8:6, 1:6, 6:3, 6:2, Del Bello—Branović 8:6, 6:4, 1:6, 6:4. Zanimiv je slednji rezultat, ki je za Branoviča dovolj časten in kaže, da je bila borba vsekakor ostra. Tako je Italija prišla v vodstvo 2:0.

Naslednji dan sta bili na sporedu igri dvojice. Na častni tribunski so prisostvovali ves čas italijanski in hrvatski diplomatski, oblastveni in sportni predstavniki. V prvi igri so se sestali Bossi—Quintavalle (I) in Branović—Šarić (H). Hrvata sta se sicer nekaj časa dobro upirala, toda rutinirnejša in boljša Italijana sta ju kmalu prisilila k popušcanju. Zmagala sta Bossi—Quintavalle 6:4, 6:3, 6:1. Nato sta nastopila Cucelli—Del Bello (I) proti Palladi—Mitiću (H). Tudi v tej igri so zmagali Italijani in sicer 6:4, 6:4, 4:6, 7:5.

Zadnji dan sta bili na sporedu zaključni igri poedincev. V prvi je Italijan Sada z lahkoto premagal Šarića 6:0, 6:2, 6:2. Najbolj napeta in trda borba pa se je vodila v zadnji igri, kjer sta se sestala oba prvaka Cucelli in Mitić. Po petih setih je zmagal Mitić 2:6, 6:3, 6:4, 4:6, 6:4. Tako je zaključni rezultat Italija—Hrvatska 5:1.

V nekaj vrstah

Po italijanskih virih povzemo, da se bo italijanska nogometna reprezentanca sestala z nemško julija meseca. Tekma bo v Berlinu. Naslednjo nedeljo pa bi Italijani nastopili v Stockholmu proti Švedom. V diviziji C vodi v okrožju A Gorizia s štirimi točkami naslova pred Ferraro. Ker so do konca le še tri kola je Gorizia skoro že siguren prvak svoje okrožje. V nedeljo je premagala Pordenone 4:0 (1:0), med tem ko je Ferrara igrala s Ponziano neodločeno 1:1.

Med italijansko in švicarsko teniško zvezo se vodijo pogajanja za sklenitev dvoboja reprezentanc obeh držav. Dvoboj naj bi bil v Curihu.

Iz pokrajine Gorizia

Počastitev spomina v vojni padlih avtomobilistov. Kakor po drugih mestih so tudi v Gorizii v petek počastili spomin padlih avtomobilistov. Prireditev je otvorila revija avtomobilov v vojašnici v Podgori, kakor je vojni kurat divizije Isonzo don Panchetti opravil mesto, nato pa je bila kratka komemoracija. Članom avtomobilskega zbora je bilo servirano skupno kosilo.

Solarke obiskale ranjene vojake. Zenska osnovna šola »C. Renetto« v Gorizii je priredila skupen obisk solarj ranjenim vojakom v vojaški bolnišnici. Deklice so obdarovale ranjene s cigaretami, vinom, sladkarijami, časopisi in podobnimi darili.

Binkoštni prazniki v gorizijski stolnici. Svečano mašo na binkoštno nedeljo je daroval nadškof mons. Margretti, ki je nato delil zbranim birmancem zakrament birm.

Pri sekanju drv se je poškodovala. 42-letna Marjka Cumarjeva iz Gorizije se je pri sekanju drv na svojem domu vsekala v piščal desne noge. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so zdravniki izjavili, da se bo morala zdraviti mesec dni.

Telovadna prireditve. V četrtek se je na sportnem igrišču na trgu Itala Balba začela večja telovadna prireditve. Tekmovanja se udeležujejo ženska in moška moštva, ki jih sestavljajo učenci in učenke srednjih in višjih mestnih šol. Sodeluje 15 moštev.

Prijava in zapora goveje živine

Smatrajoč za potrebno, da se ugotovi sedanje stanje goved, da bi se za dobo od 1. julija t. l. do 30. junija prihodnjega leta zagotovila preskrba z govejo živino za prehranjevalne potrebe pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi z dne 19. julija 1941—XIX št. 71 o predpisih za klanje goveje živine in naredbi z dne 30. decembra 1941 št. 190 o zvišanju deleža za obvezno oddajo goveje živine predpisal naredbi o prijavi in zapori goveje živine, ki je objavljena v »Službenem listu« 23. t. m. in je na dan objave stopila v veljavo.

Vsa goveja živina v posesti kogar koli na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se mora v 10 dneh od tega dne prijaviti pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu (Prevodu) preko občine, kjer je navadno, in sicer na posebnih obrazcih, ki se dobijo pri občinah in kjer se mora natančno navesti število glav in njih živa teža. Občinski uradi in Prevod morajo po svojih organih pregledati točnost prijavljenih podatkov.

Za dobo 20 dni od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, so odloženi vsi sejni za govejo živino, izvzemši dogone, odrejane po Prevodu in je tudi prepovedana prodaja ali oddaja take živine.

Določbe naredbi z dne 19. julija 1941—XIX ostanejo v veljavi tudi za vso dobo od 1. julija t. l. do 30. junija prih. leta z naslednjimi spremembami in dostavki:

Kdor ima več ko dve glavi goveje živine po najmanj 70 kg, mora pridržati na razpolago Prevodu delež 30% celotne žive teže (doslej 25%), prijavljene po tej naredbi.

Iz Spodnje Štajerske

Spodnja Štajerska za zimsko pomoč. Po vsej Nemčiji so nabrali za zimsko pomoč že nad 4 milijarde nemških mark. Spodnja Štajerska je prispevala letos šele prvič. Njen prispevek je znašal nad 3 in pol milijona mark.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli vpokojeni policijski uradnik Gottlieb Noz, star 64 let, magistratni uradnik iz Ptujja Osvald Orsich, star 38 let, hčerka strojevodje Erika Bratuša in gostilničar Franc Murko, star 34 let.

Zborovanje spodnještajerskih gozdarjev. Prvič po zasedbi Spodnje Štajerske so zborovali v sredo v Ptujju spodnještajerski gozdarji. Njihovemu zborovanju so prisostvovali tudi organi državne gozdne uprave. Govorniki so naglašali potrebo, da se posveti posebna skrb gozdom na Spodnjem Štajerskem.

Iz Brežic in Krškega. V brežiški bolnici je umrla po daljši bolezni priseljenka iz Kočevja Pavla Lackner. V Cerkljah je umrl Kočevar Peter Hönigmann, star 84 let. Pokojni je bil splošno znan kot gostilničar v Slovenski vasi pri Srednji vasi pod imenom »Kroiner Peter«. V Krškem je pa umrl sin Kočevjarja Hans Schemitch, star 13 let.

Iz pokrajine Trieste

Birma v katedrali sv. Justa. Jutri 24. maja bo pri sv. Justu slovesna pontifikalna naša škofa mons. A. Santina. Po maši bo ob 11. uri pričetek birm.

O rasni politiki v Nemčiji bo predaval drevi ob 19. uri v veliki avli Dantejevega liceja prof. Jedert Fischer.

Pomladni ciklus komornih koncertov pri sv. Justu. Pričenši z 31. majem se prične na gradu pri sv. Justu pomladni ciklus komornih koncertov. Koncertni spored bo izvajal znani triestinski kvartet »Jospit Tartini«, ki ga tvorijo goslača G. Pavovich in J. Viezzoli, violist Sergij Luzzatto in čelist Hektor Sigon. Na sporedu prvega koncerta so Barberove, Novakove in Beethovne skladbe. Nadaljnji koncerti bodo v nedeljo 7., 14. in 21. junija. Ponedeljek 25. maja pa bo v veliki avli Dantejevega liceja koncert čelista J. Menegozzija, ki bo izvajal skladbe Vivaldija, Boccherinija, Pizzetija, Weberja, Glucka in Paganinija.

Počastitev spomina padlih vojakov avtomobilistov. Na trgu Unita v Triestu so v petek slovesno počastili spomin vojakov, ki so padli služeč kot avtomobilisti. Pred spomenik padlim avtomobilistom so položili lovorjev venec.

Triestška gledališka kronika. V gledališču Verdi so konec preteklega tedna izvajali člani igralske družine Umetniškega teatra 3 dejansko dramo Alana Laughtona Martina »Veriges«, ki je bila prirejena tudi za film. Odlična igra je občinstvo navdušila. Istočasno so v gledališču Rossetti predvajali Puccinijevo opero »Madama Butterfly«. Glavno vlogo je pela Rosetta Pampanini, dirigiral pa je Luigi Catoni. Uspeh je bil popoln. Na sporedu so bile za sobotno predstavo »Cavalleria rusticana« in »Glumaci«.

Trčenje dveh vozil. Na oglu Rimske ceste in korza Vittoria Emanuelu III. v Triestu sta trčila v petek tovorni avtomobil in voz filovje. V filoviji so bili lažje ranjeni štirje potniki, ki so jih prepeljali v bolnišnico.

Šahovska prireditve. Šahovski odsek Dopolavora Acegat v Triestu je v soboto organiziral simultanko mojstra Simonija. Kimoni je igral proti 20 šahistom.

Binkošti in birma. Binkoštni prazniki so potekali v Triestu v znamenju tradicionalne birm. Svečano mašo pri sv. Justu je daroval škof mons. Santus, ki je potem ob 11. podelil zakrament birm zbranim dečkom in deklicam.

Otvoritev železniškega kopališča v Triestu. 31. maja bo otvorjeno kopališče železniškega Dopolavora. V kopališču imajo dostop železničarji in njihovi otroci.

Nesreče. Pri sekanju mesa se je ural 19-letni mesar Anton Narducci iz Trieste v desno nogi. — Upokojenec Anton Battagelli, star 60 let, je padel na ladij in se ranil na levi strani telesa. — Rane na desni nogi in na bradi je dobil pri padcu na motorni jadrnici 45-letni Marij Moche-san.

Pri padcu s črešnje se je težko poškodoval. 58-letni kmet Anton Rudisica iz Val Voclane je šel nabirat črešnje, pri tem pa mu je spodrsnilo in je padel z drevesa. V bolnišnici so ugotovili, da si je poškodoval hrbtenico in desnico.

Vsa za klanje določena goveja živina pa ostane vsekakor pod zaporo na razpolago Prevodu. Omenjena 30% zapora velja tudi za živino, ki je vpisana v rodovniške knjige. Ta pod zaporo stoječa živa teža pa se sme nadomestiti z navadno, nevpisano živino, in to do one izmere, ki jo dovoljuje število nevpisanih živali. Prevod sme glede na posebne živinorejske razmere raznih predelov pokrajine določiti za oddajo drugih odstotek in predpisati določne kategorije goveje živine, ki se mora oddati.

Živa teža goved, prijavljenih po tej naredbi, ki se do 30. junija t. l. odda po predpisih naredbi z dne 19. julija 1941—XIX in 30. decembra 1941—XX, se odbije od žive teže, spadajoče pod zaporo po tej naredbi. Količine goveje živine, ki so že pod zaporo po gori omenjenih naredbah in se ne oddajo do 30. junija t. l., se bodo morale oddati po tem dnevu, ne glede na količine, spadajoče pod zaporo po novi naredbi. Živina, ki b se morebiti ne oddala, se zamudnikom odvzame ob njihovih stroških.

Kdor se ne pokorava določbam te naredbi ali odda neresnično ali nepopolno prijavo, se kaznuje, če ni dejanje huje kaznivno, upravnno po postopku iz naredbi z dne 26. januarja t. l. v denarju do 5000 lir ali z zaporom do 2 mesecev. V hujših primerih se izreče poleg denarne kazni tudi zapor. Poleg tega se lahko odredi začasni odvzem obrtne pravice ali predlaga njen trajni odvzem. Vselej pa se mora odrediti zaplemba skrivaj zaklane živine. Razveljavljene so vse določbe, ki bi kakorkoli nasprotovale določbam te naredbi.

Izredno močna nevihta se je znesla v petek zgodaj jutraj nad Triestom. Po neznosni nočni sepi se je proti 7. uri začelo zapovrstjo bliskati, grmeti in v curkih se je iz temnih oblakov vlivl dež. Obenem z dežjem je pihala močna burja, tako da ni bilo mogoče odpreti hišnih vrat. Ob pol 9. pa se je nevihta že unesla in kmalu je posijalo solnce. Zrak je bil zelo ohlajen. Nevihta je napravila večjo škodo med ladjicami, motornimi jadrnicami in čolni, ki so bili zasidrani v pristanišču. O usodi ribičev, ki so bili na odprtem morju še ni poročil. Mrtvo so našli neko 30-letno ženo, ki je še niso identificirali. Dve ribiški ladji sta se potopili v pristanišču samem.

Beležnica

Moja hiša — moj grad

Koliko gradov je v Ljubljani? — Gradovi, gradiči in kaj vse je pri nas grad

Ljubljana, 26. maja. Ko smo nedavno pisali o okolici tako znanega Cekinovega gradu, smo mimogrede omenili še nekatere ljubljanske gradove. Morda bi kdo mislil, da smo hoteli omalovaževati ljubljanske znamenitosti, ker nismo našli vseh gradov našega mesta. Toda kdo jih naj vse našteje? Prvič jih je za naštevane preveč, drugič pa ni tudi tako strogo meje med gradom in večjo hišo; sicer je pa pri nas tudi precej gradov le po pomenu, a ne po svojem pravem značaju. Najprej bi bila potrebna definicija, kaj je prav za prav grad. Jezikovalec bi najbrž dejal, da je grad vse, kar je zgrajeno; graditi in grad, ograja in zgrajeno, gradišče itd. imajo namreč skupen izvor. Preden smo poznali gradove, smo imeli že gradišča, to se pravi ograjene prostore; dandanes bi rekli: utrjene postojanke. Po slovensko je prav za prav vse grad, kar ograjuje prostor. Toda v ožjem pomenu besede, ki je še dandanes živa, je grad le večje poslopje, ki je bilo navadno utrdba in stanovališče hkrati. Grad je bivališče graščaka, toda poslopje se ne imenuje po svojem lastniku, temveč lastnik po gradu — graščaku.

Zato smo tudi nedavno dejali, da ima Ljubljana en sam grad v pravem pomenu besede: ljubljanski grad. Vendar je treba med prave gradove v Ljubljani (na ozemlju Velike, a ne stare Ljubljane) omeniti vsaj še Codellijski grad. Po tem gradu, odnosno graščini, se imenuje ljubljansko predmestje — Codellijsko. Omenili smo pa še nekaj drugih gradov, ki se jim je ohranilo vsaj ime »grad«. Vseh poslopj, ki se odlikujejo z imenom »grad« upravljeno ali neupravnjeno, pa res nismo našli. To napaka lahko izsledimo v »Krajevem leksikonu dravske banovine« v opisu Ljubljane.

Da bo zadosteno vsem, ki se jim morda ni zdelo prav, da omalovažujemo ljubljanske gradove, omenjamo ob tej priliki še poslopja, ki se z njimi Ljubljana lahko ponaša kot z gradovi vsaj v tujsko prometni propagandi. Če med temi gradovi omenimo tudi Bokalce, je pa treba opozoriti, da bokalski grad spada že v ljubljansko okolico.

Kje naj začnemo? Takoj si v nevarnosti, da se komu zameri; pomisliti je namreč treba, da je pri nas vsaj mnogo poznavalcev krajevnih gozdovine, če ne že graščakov. Znan je reči: »Moja hiša — moj grad! in ali bi smeli Ljubljancem šteti v zlo, če bi šteli svoje lepe hiše med gradove? Toda kdo bi po tem takem našteval vse ljubljanske gradove? S polno upravičenostjo pa bi smeli šteti med gradove starinske plemiške palače, ki se nekatere po-

našajo s častnim imenom »dvorec«. Za primer naj navedemo Auerspergov palačo, ki je v nji mestni muzej s kulturnim oddelkom mestnega poglavarstva.

Zadnjič smo omenjali Cekinov grad, zato se ozmimo najprej v njegovo sosesčino, v šiško, kjer najdemo še dva gradu: grad v Jami in Galletov grad. Mnogi pač ne bodo več vedeli, kje je bila »Jama« in katera poslopja v šiški se še drži ime grad. Ta grad je spremenil svoje lice in se temeljito spremenil tudi znotraj, tako da ga lahko prepozna le še zgodovinar. V njem je Krekova gospodinska šola. Zdalj nihče več ne govori o gradu, temveč o šoli. Bolj znan je Galletov grad, sosed Krekove gospodinske šole. Vendar je to poslopje grad bolj po imenu kakor po svojem značaju. To je precej skromna nadstropna stanovanjska hiša, ki je budila večjo pozornost, ko je bila šiška še vas. Zdalj se pa ta gradič utaplja med meščanskimi hišami. Častno ime »grad« mu gre bolj zaradi tega, ker je bil last graščaka.

Med pozabljenimi gradovi bi lahko uvrstili grad Selo. Najbrž ne boste vedeli, kje je ta grad, čeprav stanujejo v sosesčini. Ljudje imenujejo to poslopje žrebčarno, ker je tam bila nekaj časa banovinska žrebčarna. Pozneje so v poslopju uredili pobiljevalnico, a staro ime je ostalo.

Od tam ni daleč na Kodellijsko. Codellijski grad si je še povsem ohranil sloves pravega gradu. Vendar se pa tudi to poslopje že utaplja v zidovju novega naselja in ne budi več posebne pozornosti. Ljudje so tu diči že pozabili, da se je nekoč imenoval Turen. Treba je torej razlikovati med gradom Turen in Podturnom.

Razen gradov je v Ljubljani še nekaj gradišč. Gradišč bi se smela imenovati sleherna vila, če se oziramo na to, kakšen je Kolmanov gradič pod Rožnikom. Zakaj je to poslopje dobilo ime gradič? Najbrž samo zaradi tega, ker je na tistem kraju, kjer je zdaj ta vila, stal v starih časih dvorec Rosenbüchel. Omeniti bi bilo treba še Rozinov gradič ob Hradeckega cesti. Ljudje ga imenujejo »Westrov gradič« še bolj pogosto pa »Westrova hiša«.

Posebna vestnost pri naštevanju gradov bi nam narekovala, da bi omenili še Bežigrad — že zaradi njegovega imena. Bežigrad, starinska hiša nasproti sv. Kristofa, je pa bila grajska pristava, a ne grad. Težko je reči, da smo s tem že odpravili vse ljubljanske gradove, razen onih, ki smo jih omenili že zadnjič. Priznava se nam pa naj oni, ki jim rek »Moja hiša — moj grad« pomeni toliko, kakor da so tudi oni graščaki.

I.

DNEVNE VESTI

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 41 z dne 23. maja 1942-XX E.F. objavlja nove določbe za uvedbo in voditev registra prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine in prijavo in zaporo goveje živine.

— Avtarkični napredki v vseh panogah italijanske industrije. Kljub nekaterim proizvodnim prilagoditvam, ki jih je zahtevala sedanja vojna, je italijanska industrija preteklo zimo in sedanjo pomlad delala splošno v zadovoljivem ritmu napredka. Če v prvih mesecih letošnjega leta so zabeležili nove uspehe v avtarkičnem stremelju. Zlasti je treba opozoriti na rezultate, ki jih je dosegla rudarska industrija. Dočim so plinska goriva deloma nadomestila precejšnje količine goriv, ki jih je bilo treba doslej uvoziti, je bil dosegan napredek tudi pri pridobivanju tekočih goriv. Povečala se je proizvodnja sirovega petroleja. V proizvodnji kovin je bilo mogoče odpraviti se uvozu vsaj deloma svineca, magnezija itd. Tudi uvoz mnogih drugih rudnin se je znatno zmanjšal. Nasprotno pa je bil povečan izvoz tistih, ki jih nakupujejo v Italiji preko lastnih potreb. Napredek je bil dosežen tudi v proizvodnji elektrike, ki je za Italijo življenjskega pomena. Prav na polju električne proizvodnje so v dovrševanju ali pa v stanju pripravljanja načrtov akcije, ki bodo pomenile velik napredek. Znatni so tudi uspehi v drugih industrijah, kakor na primer industriji sintetičnega gumija, celuloze, umetnih tekstilnih vlaken. Važen je tudi uspešen razvoj mehanične industrije, ki je omogočila, da je bil znižan uvoz lahkih in precizijskih strojev in raznega orodja. (Agt)

— Glino je prodajal kot milo. Karabinerji v Milano so aretirali 30-letnega Carla Cardoneja iz Beneventa, ker je prodajal milo po previsokih cenah. Ko so napravili pri njem hišno preiskavo, so mu zaplenili nad pol stota glin, kakršno rabijo umetniki za modeliranje. Cardoni je prodajal to glino kot milo.

— Od 1. junija ne bodo več sprejemali navadnih brzojav. Po odredbi generalnega ravateljstva pošte in telegrafa v Rimu od 1. junija naprej v Italiji ne bodo več sprejemali navadnih zasebnih brzojav in navadnih brzojavnih denarnih nakazil v tujem prometu. Take brzojavke bodo odslej sprejemali le kot nujne in bo treba zanje plačati trikratno pristojbino. Od ukinitve so izveti brzojavke vojakom z enotnim besedilom, brzojavke Stranke kakor tudi brzojavke v inozemstvo in italijanske kolonije.

— Tečaj o rasnih vprašanjih. Vrhovno poveljstvo Milice je priredilo v Rimu prvi tečaj o vprašanjih, ki se tičejo rase. Tečaju je prisostvovalo mnogo častnikov. Zaključili so ga v četrtek in je bil ta dan navznoter tudi Minister za narodno prosveto Pavolini v družbi z mnogimi drugimi odličniki.

— Delež italijanskih gasilcev v sedanji vojni. Podtajnik Notranjega ministristva Guidi Buffarini je v nekem svojem govoru te dni podčrtal pomembnost krvni delež, ki so ga doprinesli doslej italijanski gasilci v borbi s sovražnikom. Pri bombardiranjih in na raznih frontah je padlo 47 gasilcev, 164 pa je bilo ranjenih. Interventirali so 2853krat in rešili 1419 oseb.

— Smrtna nesreča kapetana alpincev. Ko se je kapetan alpincev Filippo Bosio vračal na kolesu iz Valdigne v pokrajini Aosta, kamor se je peljal po službeni dol-

nosti, se je v bližini gradu Avise zaletel v cestno ograjo in padel 80 m globoko v prepad. Po naključju sta bila ob nesreči navzoča aostski sodnik Griserio in nek oficir, ki sta ga takoj prepeljala v najbližjo bolnišnico. Toda pomoč je bila brezuspešna in je kapetan Bosio kmalu podlegel težkim notranjim poškodbam.

— 150 obsoj zaradi nakupov brez točk. Po štiridnevni razpravi je bila v četrtek zaključena v Livornu razprava proti 201 obtožencu zaradi nakupov tkanin brez točk. Vse nakupe je posredovala tvrdica Boasso in Bertolotti. Oba trgovca sta bila obsojena vsak na 2 leti in pol zapora, 1500 lir globe in na plačilo državi 183.602,35 lire. Bertolotti je bil poleg tega obsojen še na eno leto zapora in 10.000 lir denarne kazni. Od drugih obtožencev jih je bilo 150 spoznanj na krivice in obsojenih na razne denarne kazni od 7000 do 300 lir. Ostale je sodišče zaradi pomanjkanja dokazov opustilo.

— Zaradi prikrivanja konoplje obsojeni industriji in trgovci. Pred okrožnim sodiščem v Bolgini se je končala razprava proti 24 obtožencem, industrijem in trgovcem s konopljo. Obtožnica je navajala, da so prikrili znatne količine konoplje, ki bi jo morali oddati na zbiralna mesta. Razen štirih oproščanih so bili vsi obsojeni na večletne oziroma večmesne zaporne kazni, obenem pa tudi na plačilo visokih denarnih kazni.

— Natečaj za keramiko. V Faenzi bo v kratkem vsakoletna prirediteljska združena z natečajem za keramična dela. Tekmovanje se bo letos ponovilo že četrto in uspešno dosega svoj namen vzpodbuditi keramično obrt k tehničnemu in umetniškemu napredku. Keramika ima v Italiji že starodavno in slavno tradicijo.

— Kongres zdravnikov vojnih kirurgov. Vojno ministristvo je priredilo v Rimu državni kongres zdravnikov vojnih kirurgov. Zanimanje zanj je v medicinskih in znanstvenih vrstah splošno. Obravnavali bodo vprašanja vojne kirurgije. Na kongresu sodelujejo tudi znani nemški kirurgi, uradne zdravniške delegacije iz Bolgarije, Hrvatske, Romunije, Španije in Albanije. Kongres je bil odprt v nedeljo.

— Nemčija na bienali. Na XXIII. bienali v Veneziji bodo sodelovali tudi nemški umetniki. Posebno pozornost posvečajo individualnim razstavama dveh znanih nemških umetnikov: slikarja Arthura Kampfa in kiparja Fritza Klicmeha. Nemški zastavni paviljon urejuje prof. Adolf Ziegler, predsednik nemške oblikovnoumetniške zbornice.

— Izmenjava umetnin med Hrvatsko in Venezijo. V Venezijo je prispel v petek akademik prof. Karaman Jugo, ravnatelj vseh hrvatskih muzejev, kot predstavnik predsedstva hrvatske nacionalne akademije. Seboj je prinesel dve sliki slikarja Carpaccia, ki sta nekoč viseli v cerkvi Santa Fosca v Veneziji, sedaj pa je bila njih lastnica hrvatska akademija, ki ji ju je zapustil škof Strossmayer. V nedeljo dopoldne je hrvatski oposlanec v navzočnosti povabljenih odličnikov, oblastvenih zastopnikov in grofa Volpija di Misurata obe sliki podaril Veneziji, v zameno pa je prejel kot darilo Venezije krstni kamen kralja Vencislava, ki izvira iz Dalmacije in ga hranijo v Veneziji že od 18. stoletja.

— Madžarski promet čez Fiume. Pred tednom so se v Stresi sestali madžarski in italijanski delegati, člani komisije, katere naloga je, urediti madžarski promet

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Velika ljubljenska zgodba na ruskem carskem dvoru

Princezina ljubezen

Laisa Perida, Claudio Gora, Laura Nucco

Režija Aleksander Volkov

KINO UNION — TELEFON 22-21

Film kavalitstva, viteštva, napetih pustolovčin in ljubavih spletk

Capitan Fracassa

V glavnih vlogah: Elsa de Giorgi, Clara Calamai, O. Valenti in drugi.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Stan Laurel in Oliver Hardy, popularna filmska komika v sjajni in nadvse zabavni burki

Leteča vraga

V ostalih vlogah Jean Parker in Reginald Gardiner

— Povišanje pokojnin svojem padli. V Rimu bo v kratkem objavljena uredba, s katero bodo povišane pokojnine, ki jih sprejemajo svoji padli vojaki. Pokojnine bodo zvišane za 40 oziroma za 50% čez pristanišče Fiume. Na sestanku so razpravljali o vseh železniških, pristaniških, pomorskih, carinskih vprašanjih, ki se tičejo razvoja madžarskega prometa čez Fiume. Zlasti podrobno so bile proučene železniške tarife.

— Cene svinjske maščobe. Rimski uradni list je objavil ministrski uredbi, ki določa cene vsakršnega mesa, svinjske maščobe in salam. Za svinjsko maščobo so določene naslednje cene franko proizvajalci: slanina po 1421 lir za stot, mast po 1317 lir za stot, panceta po 1571 lir za stot. Dodatke k cenam v prehodu blaga od proizvajalca do potrošnika določijo krajevna oblastva.

— Razpisna služba. Občina št. Vid nad Cerinico okraj Logatec, razpisuje mesto občinskega tajnika, blagajnika. Šolska izobrazba: 4 razrede srednje ali enake šole. Prejane je treba vložiti v 30 dneh.

— Premiera Senecijeve veseligrje v Grazu. Eden najbolj znanih hrvatskih dramatikov Gen Senecić, kulturni ataše hrvatskega poslanstva v Bratislavi, je napisal veseligrjo »Očka Stanič« ki je bila te dni njena premiera v Grazu. Senecić je začel svojo kariero kot novinar in že zgodaj je začel pisati gledališka dela. Naglo so se vrstili gledališki komadi »Ferdinand«, »Dokodek se česte«, »Radnički dolz«, »Nenavaden človek« in »Akt št. 516«. Njegova dela so bila v velikim uspehom vprijeti v Zagrebu, potem pa na odrih počeških gledališč. Vsa njegova dela so bila prevedena tudi v druge jezike tako v nemščino, slovenščino, bolgarščino in madžarsčino. Senecić je že dvakrat dobil najvišji hrvatski literarni nagrado, Demetrovo nagrado. Premiera njegove veseligrje »Očka Stanič« je bila v Gradu v soboto zvečer in dosegla je velik uspeh.

— Realna gimnazija v Kočevju. Z ukrepi, ki so v teklu, se namerava za letos odločiti, da bodo učenci realne gimnazije opravljali razredne izpite, ne da bi plačali takse. — Razredni izpiti rednih učencev in privatni izpiti bodo v času od 1. julija dalje; učenci IV. in VIII. razreda pa bodo polagali te izpite od 20. do 30. junija. — Nižji in višji tečajni izpiti se bodo vršili od 15. julija dalje. — Učenci bodo imeli pravico na popravne izpite, kakršnokoli bo število predmetov, iz katerih ne bi uspeli v I. roku za izpite. — Ravnateljstvo.

— Parniški promet med Beogradom in Šabcem. Komisar bivše jugoslovenske rečne plovbe objavlja, da bo 28. t. m. obnovljen osebni in tovorni parniški promet po Savi med Beogradom in Šabcem. Parniki se bodo ustavljali v Beogradu, Zabrjuju in Šabcu. Iz Beograda bo odhajal parnik vsak četrtek in soboto ob 6.30.

— Preimenovanje ulic in trgov v Zagrebu. Hrvatska poročevalska agencija »Croatia« poroča, da bo preimenovan Borzni trg, ki se je imenoval pred Washingtonov trg, v Trg monakovske opere. Preimenovanji bodo tudi drugi trgi in ulice v Zagrebu, ki imajo zdaj neprikladna imena.

— Državni urad za telesno vzgojo in sport na Hrvatskem. Hrvatski uradni list je objavil zakon o ustanovitvi državnega urada za telesno vzgojo in sport. Nova ustanova bo priključena korporacijskemu ministristvu in bo vrhovni državni organ, pristojen za vse zadeve telesne vzgoje in sporta. Pozneje bo ustanovljena visoka šola za telesno vzgojo. Poseben oddelek državnega urada za telesno vzgojo in sport bo skrbel za potrebne sportne naprave. Najprej bo zgrajeno v Zagrebu krito sportno kopališče. Za vodjo urada je bil imenovan sportni vodja Miško Zebić.

— Dva poziva Nemcem na Hrvatskem. Vodja nemške skupine na Hrvatskem je pozval vse na Hrvatskem bivačje Nemce od 17. do 50. leta, pristojne v Banat ali Srbijo, naj se takoj javijo za vojaško službo, v kolikor so za njo sposobni. Izvzeti so samo člani vodstva narodne skupine. Drugi poziv velja vsem Nemcem na Hrvatskem, ki so imeli 14. aprila 1941. svoje stalno bivališče v zasedenih pokrajinah. Spod. Štajerske, Koroške in Kranjske in ki so bili tja pristojni, naj se v svrhu pridobitve nemškega državljanstva takoj javijo pristojnim krajevnim skupinam. Nemško državljanstvo dobe samo tisti, ki so bili 14. aprila 1941. člani nemškega Kulturbunda. Osebe slovenske ali katerekoli druge narodnosti nemškega državljanstva ne morejo dobiti.

— Centrala za živino in mleko v Srbiji. Centrala za živino v Srbiji bo razširjena tako, da bodo v bodoče spadali v njeno področje tudi mlečni proizvodi. Imenovala se bo odslej centrala za živino in mleko. Prenos menih ali mlečnih proizvodov iz kraja v kraj je vezan na njeno pismo dovoljenje.

— Nesreče. Med prazniki so prepeljali v ljubljansko bolnico naslednje ponesrečence in ponesrečenke; naključje je hotelo, da so se ponesrečile skoraj same ženske. Vida Kumar, 9-letna hči zidarja iz Ljubljane, je pri igri padla in si zlomila levoico. — Milica Zdešar, 8-letna hči posestnika iz Zaklanca, je padla z voza in si zlomila levo nogo. — Anton Stupica, 9-letni sin delavca iz Sodražice, je padel doma na dvorišču in si zlomil desnico. — Marijo Kranjc, 26-letno ženo krojača iz Ljubljane, je obšla

na cesti slabost tako, da je padla ter se pobila na čelu. — Ana Mrak, 61-letna žena posestnika iz Notranjih gor, je padla doma pri hiši in se zelo potolčila po hrbtu. — Julijana Muha, 31-letna žena zidarja iz Ljubljane, je včeraj peljala na sprehod v vozičku svojo enoletno hčerko Magdaleno. Na Poljansekem nasipu pri nov; zapornici to je podrl meki voznik z vozom. Padla je z vso silo in zvrnil se je tudi otroški voziček. Močno se je pobila po glavi; in rokah, otrok pa je ranjen po vsem telesu.

Iz Ljubljane

—lj Ne delajte škode v gozdovih in na travnikih! Večkrat smo že opozarjali, kako bogastvo so za Ljubljano njeni gozdovi, pljuča in okras mesta. Če bi v ljubljanski okolici ne bilo toliko gozdov, bi imeli še mnogo neprijetnejše podnebje in Ljubljana bi bila manj zdrava. Ne sklicujemo se na ljubezen do narave in je tudi ne skušamo vlivati ljudem v srce, saj to ni propagandna zadeva, temveč stvar srčne kulture. Zato pa tudi ne moremo pričakovati, da bodo ljudje začeli varovati gozdove iz same ljubezni do narave; čuvaji sami jim bodo morali zopet dopovedovati, kaj je dovoljeno in kaj ne. Doslej ni nihče branil ljudem nabirati suhljadi, v mestnih gozdovih in jim tudi poslej ne bo, posamezniki se pa bodo morali vendar sprijazniti, da ne smejo hoditi v gozdove s sekirami in žagami, kakor da so lastniki. Nekateri so postali celo predrzni; ter neramni in zavestno delajo vprav nepopravljivo škodo. Precej drevoj so ogulili, da bi se posušilo, mnogo mladega drevja so pa tudi že posekali, da so nastale cele jase. Prav tako bi bili marsikje potrebni tudi čuvaji; na travnikih, ki se spreminjajo v gnjajne, tako da lastnikora ne bo treba kositi, ker bo do košnje skoraj vsa trava populjena in požeta.

—lj Vse pridelovalce žita, krompirja, fižola in lanu v območju mestne občine ljubljanske spet opozarjamo, da morajo prijaviti tudi najmanjšo količino takih kultur. Še posebno pa opozarjamo kmetovalce, da letos uslužbenici mestnega gospodarskega urada ne bodo dostavljali prijav na dom kot lanske leto. Zato naj vsi pridelovalci sami pridejo po tiskovine v sobo št. 55 mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7, seveda čimprej, ker morajo naznanila oddati najpozneje do 31. t. m.

—lj Tatovi po rožniških gozdovih in posevkih ob Večni poti delajo veliko škodo, ker skajajo hosto in mlado, a tudi odraslo drevje kar na veliko. Nastale so že poseke in jase, da se gozd siehernemu smili. Tatovi so postali celo tako predrzni, da hodijo kar z vozi in po hosto. Izumili so pa tudi način, da si zagotove suho hosto, ki jo lastniki radi pustijo poštenim revežem. Zato so gozdne straže dobile ukaz, da morajo z vso strogostjo pregrnati škodljivce zasebnih in mestnih nasadov. Varujmo nasade in gozdove, saj so vir dohodkov in zdravja ter ponos vse Ljubljane!

—lj Zadnje oviro so podrl. Urejevanje cestišča podaljška Šubičeve ceste od muzeja do Kongresnega trga je sedaj že toliko napredovalo, da bodo mogli cesto v bližnjih dneh predati svojemu namenu. Včeraj so delavci začeli razkopavati asfaltni hodnik za pešce in tako bo padla zadnja ovira za promet.

—lj Licitacija zastavljenih predmetov. Mestna zastavljavnica ljubljanska objavlja, da bo 12. junija ob 15. v njenih prostorih na Poljanski cesti 15 licitacija zastavljenih predmetov.

—lj Spored koncerta, ki ga bo izvajal v petek, 28. t. m. ob četrtn na 7. zvečer v veliki filharmonični dvorani ljubljanski komorni trio je naslednji: 1) Corelli: Sonata za tri; 2) Beethoven: Trio v D-duru, opus 1, št. 2; 3) Škerjanc: Trio; 4) Novak: Trio quasi una ballata, opus 27. Ljubljanski komorni trio, ki bo koncertiral na koncertu Glasbene Matice, tvorijo violinist Albert Dermelj, čelist Cenek Sedlbauer in pianist Marijan Lipovšek. Trije domači umetniki, ki so se že močno uveljavili v našem koncertnem življenju. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah v knjižnici Glasbene Matice.

—lj Obratni glavni odbor za obdelovanje Barja. Glavni odbor za obdelovanje ljubljanskega Barja objavlja, da je razpoložen na vpogled vsem zainteresentom njegov obratni dohodkov in stroškov za leto 1941 pri načelstvu Novi trg 1, med uradnimi urami vsako soboto od 9. do 12., od 23. do 30. t. m. V tem času je vložiti tudi morebitne ugovore pri načelstvu glavnega odbora.

—lj Vojni invalidi in vdove iz Ljubljane, ki so se oglasili v društveni pisarni radi domovnice in potrdila o bivanju v Ljubljani se pozivajo, da pridejo takoj ponovno v pisarno med uradnimi urami, ker so potrebni še nekatere podatki. Krajevni odbor Ljubljana.

—lj Podružnica SVD Šiška ima še lepe sadike paradižnikov po zelenjadnem izboru v svoji gorki gredi pri vrtnarju g. Čeh Ivan, Gasilska c. 14. Kdor si še ni preskrbel dovolj paradižnikovskih sadik, naj si jih nabavi še ta teden tam, ker jih dobi po prav nizki ceni.

Revnim rodbinam vojnih ujetnikov in internirancev

Po odredbi Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino je zaradi ureditve podpiranja revnih rodbin vojnih ujetnikov in internirancev potrebno ugotoviti število in stanje teh rodbin ter sem in tja ugotavljati morebitne spremembe.

Odlučeno je, da spadajo pod odredbo samo družine, ki izpolnjujejo vse naslednje pogoje:

1. družina mora biti revna;
 2. družina mora biti v Ljubljansko pokrajino pristojna in živeti v pokrajini;
 3. iz družine mora biti vsaj en sorodnik ali v internaciji ali v vojnem ujetništvu, ne glede na to, ali so si sorodniki poklicni vojniki ali ne, prav tako pa tudi ne glede na to, zakaj so bili internirani.
- Da napravi popis vseh takih družin, ki žive v mestni občini ljubljanski, objavlja mestno poglavarstvo v Ljubljani tole:
- Vse take revne družine, ki je kak njih član bil na dan 1. maja t. l. vojni ujetnik ali interniranec, naj en član družine javi mestnemu socialno političnemu oddelku v II. nadstropju stare eukurne na Poljansekem nasipu št. 40 med uradnimi urami od 8. do 14. ure. Pri tem naznanjanju naj se revne družine ravnaajo po naslednjem razporedu po začetnih prilikah vojnega ujetnika in interniranca: od A do D bin-

košno soboto 23. maja, od E do J binkoštno nedeljo 24. maja, od K do M binkoštno ponedeljek 25. maja, od N do R v torek 26. maja. Od S do T v sredo 27. maja in od U do Z v četrtek 28. maja t. l.

S seboj naj stranke prinesejo listine, ki so iz njih razvidni vsi podatki ujetnika ali interniranca ter družinskih članov. Take listine so zlasti rojstni in krstni list, domovnica, poslovna knjižica, družinska knjižica, rodbinska pola, osebna izkaznica in druge uradne listine. Obenem pa morajo prinesiti tudi listine, ki dokazujejo ujetništvo in internacijo, torej uradna obvestila, pisma in podobno.

Tiste družine pa, ki izpolnjujejo pogoje ter je kak njih član šele po 1. maju šel v internacijo ali ujetništvo ali bo pa šele šel, naj se pa v tem uradu javijo katerikoli uradni dan po 28. maju t. l.

Vse prizadete družine pa morajo temu uradu vselej takoj naznaniti tudi vrnitev ujetnika ali interniranca.

Naše gledališče

DRAMA

Torek 26. maja: Zaprt.

Sreda 27. maja ob 17.30: Poročno darilo.

Red Sreda.

Četrtek 28. maja ob 17.30: Sola za žene.

Red B.

Drama bo ponovila Shakespearejevo igrjo »Romeo in Julija« z Janom in Vido Juvanovo v naslovnih vlogah. Predstava bo v kratkem.

OPERA

Torek 26. maja: Zaprt.

Sreda 27. maja ob 17. uri: La Boheme.

Izven Gostovanje Josipa Gostiča. Cene od 32 lir navzdol.

Četrtek 28. maja ob 16.30: Carmen. Red

Četrtek Gostovanje Elze Karlovčeve.

Gostovanje Josipa Gostiča

Bivši član naše opere Josip Gostič bo pel 27. t. m. Rudolfa v Puccinijevem delu »La Bohème«. S to partijo si ni osvojil pred leti samo pri nas slovesa resničnega odrskega umetnika temveč se je uvrstil tudi v Zagrebu med prve operne moči. Njegove odlike so postale občutne tudi inozemski kritiki in občinstvo, ko je gostoval na Dunaju in v Italiji. Priznanja in superlativov polne kritike so najboljše dokaz, kako cenj razvijeno in kritično inozemsko občinstvo vrline tega domačega umetnika.

Delovanje Josipa Gostiča v naši operi je zapustilo iskrene in zveste občudovalce njegovega kulturnega pletja in tenkočutne igre. Njegove partije Des Grieuxa, Wertherja, Alfreda, Cavaradossija, Radamesa, Rosala, Pnkertona, Lenskega in, princeva »Busalka«, so umetniške podobe, ki ostanejo v trajnem spominu. — Na dunajski državni operi je gostoval v »Carmen«, »Trubadurju«, »Tosci« in »Bazazu«. Njegov uspeh je bil tolikšen, da je dobil ponudbo za ponovna gostovanja v raznih partijah. Najnovejša latorke je žel v Gotovčevem »Eru z onega sveta«, s katerim je pred nedavnim časom gostovalja zagrebška opera v Rimu, Firenzi in Veneziji. Zanimivo je dejstvo, da so bili protagonisti te predstave trije Slovenci: Gostič, Kogejeva, Križaj.

Gostičev nastop v naši operi pomeni resnično veselje vsem uživalcem prefinjene gledališke umetnosti, ki bodo obžalovali le eno: da bo njegov nastop samo enkrat in da ne bodo imeli priložnosti slišati ga še v kaki drugi partiji. Maša Sl.

Neve maksimalne cene za vino

Pretekli četrtek smo na podlagi naredbe Visokega komisarja o cenah za vino z dne 6. maja izračunali za posamezne vrste vina nove cene. Sedaj objavlja »Službeni list« k členu 5. omenjene naredbe popravke in se ta člen pravilno glasi takole:

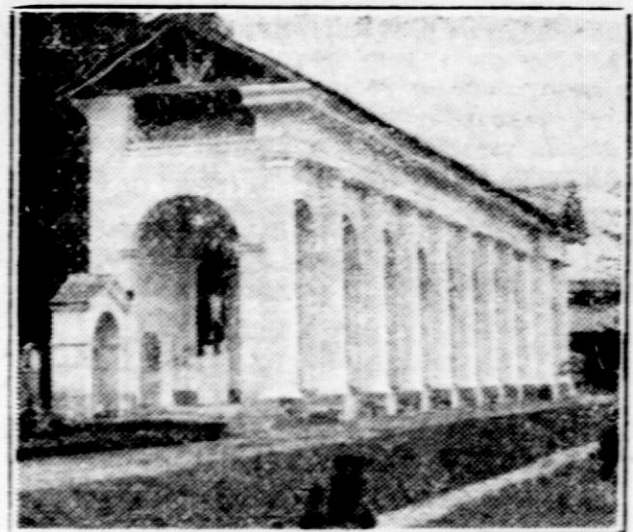
Koncesioniranim gostinskim obratom je dovoljeno zvišati v čl. 1 skupinah A, B, C označene cene, po odbitku državne in občinske trošarine v znesku 2.32 lir za mesto Ljubljano in po odbitku državne trošarine v znesku 0.76 lir za druge kraje, za naslednje odstotke: gostinski obrati posebne kategorije 120%, gostinski obrati I. kategorije 90%, II. kategorija 80%, III. kategorija 60%, IV. kategorija 50%.

V našem gaju slave na Navju

Ali veste, kdo vse je pokopan na Navju? — Imena slavnih mož na spomenikih so kakor napisi poglavij naše zgodovine

Ljubljana, 26. maja

Redno bi morali romati tja; Navje pač ni pokopališče v navadnem pomenu besede, temveč mnogo več: sveti kraj; vedno odprta knjiga naše zgodovine; skoraj sleherno ime, ki je morda že skoraj povsem zabrisano na starih spomenikih —

je zvezano z našo zgodovino, predvsem z našim kulturnim življenjem. Gaj slave lahko imenujemo ta kraj — ne enodnevne slave; številna imena, ki jih najdemo tu na preprostih spomenikih, bodo ohranila svoj zvok tudi, ko bodo povsem zbledela v marmorju. Naš park slave ni bahat, niti ne veličasten; preprost in celo tesen je, kakor je pri nas vse preprosto in tesno. To je vprav simbolično. Kdor bi tu iskal razkošja, mogočih perspektiv in monumentalnosti, bi bil najbrž razočaran. Na Navje ne romamo zaradi njegove zunanjosti. Tudi ne zaradi same res prisrčne vrtnarske ureditve, bogatega cvetja, ki vse leto krasi gaj. Tam iščemo in najdemo mnogo več; ob imenih slavnih mož vstajajo slike iz naše zgodovine.

Nastanek našega Navja

Neurejeno, zapuščeno ter zanemarjeno pokopališče pri Sv. Krištofu je bilo prava sramota za naše mesto in z žalostjo smo opozarjali nanjo, da bi se kdo zganil in kaj ukrenil. V resnici smo slišali marsikaj o lepih načrtih preureditve vsega pokopališča. Po prvotnem načrtu bi stal na pokopališču mogočen hram slave, slovenski panteon. Vse pokopališče bi bilo preurejeno v lep park. Preureditev bi bila seveda precej draga. Brez pomena ni bilo, da bi bilo veliko zemljišče gospodarsko slabo izkoriščeno. To je najbrž tudi odločilo, da so se pozneje odločili za zidanje velikega semenišča, ki je dobilo ime po misijonarju Baragi. Le vzhodni del pokopališča je ostal ohranjen in bil je namenjen, da ga preuredi v gaj slave ter tam pokopljejo zemeljske ostanke zaslužnih mož. Leta 1936 je mestni svetnik polkovnik Andrejka predlagal, naj bi mestna občina poskrbela za dostojno ureditev pokopališča naših zaslužnih mož. Predlog je bil sprejet, škof Rožman je pa prepustil za ureditev gaja slave pokopališče ob arkadah, veliki grobnici na vzhodni strani. Načrt je izdelal arhitekt Plečnik, podoba dela z nadzorstvom so pa bila poverjena arhitektu I. Spinciču, načelniku mestnega kulturnega oddelka dr. R. Moletu in nadzorniku mestnih nasadov A. Lapu. Delati so začeli leta 1937, jeseni leta 1938 je pa bila preureditev končana. Gaj slave so imenovali Navje po predlogu mestnega svetnika insp. Westra.

Starinski nagrobniki

Pri preureditvi pokopališča so stremeli, da bi staro pokopališče ohranilo kolikor mogoče svoj značaj. Zato so tudi prenesli v park nekatere starinske spomenike starih slovoj, na primer bidermajerske in klasicistične, z napisi v slogu. Nekateri nagrobniki so zelo stari, tako so na primer prenesli na Navje tudi neko nagrobno ploščo iz 17. stoletja. Obnovili so tudi staro grobnico z arkadami. Novega je na Navju malo, če izvajamo vrtnarska in zemeljska dela. Pač pa so postavili lep portal ob Vilharjevi cesti s stopnicami. Večina grobov zaslužnih mož je bila prej na večjem delu starega pokopališča, ki je zdaj namenjeno za semenišče. Zato so morali številne grobove prekopati in kosti prenesti na Navje. Nekaj grobov zaslužnih mož je bilo že prej na sedanjih Navjah. Kjer koli so se bili ohranjeni stari spomeniki zaslužnih mož, so jih prenesli na Navje z zemeljskimi ostanki vred. V nekaterih primerih so pa lahko prenesli le spomenike, kajti grobovi so bili že prekopani in kosti so se porazgubile. Tako so

prenesli na Navje samo spomenike Linhart, Vodnika, Copa, Korytko in Resla; njihovih zemeljskih ostankov niso mogli več zbrati.

Nekaj imen zaslužnih mož

Čeprav je Navje sorazmerno majhno, je vendar na njem zbranih mnogo spomenikov. Park je urejen tako, da kljub številnim spomenikom ni prenatrpan. Najlepši spomeniki z najbolj znanimi imeni zaslužnih mož so zbrani pod arkadami ali tesno ob njih. Rekli smo, da je Navje vedno odprta knjiga naše zgodovine. Največ spomenikov z imeni naših zaslužnih mož izhaja iz 19. stoletja. Eden najstarejših spomenikov je Linhartov. Anton Linhart se je rodil l. 1756, umrl pa je l. 1795, torej šele 39 let star. Njegovo ime je zapisano v naši zgodovini kot zgodovinarja in prvega slovenskega dramatika. Blizu Linhartovega spomenika je značilen spomenik Valentina Vodnika (1758—1819) in Matije Copa (1797—1835). Vodnikovo ime je dovolj znano ter popularno tudi med preprostimi ljudmi. Dobro pa je znano tudi Copovo ime. Cop je bil Prešernov prijatelj in velik učenjak, po poklicu profesor. Znal je mnoge jezike in bil temeljit poznavalec svetovne literature. Spomenik Copa in Linharta je pod arkadami in v njuni sosesčini najdemo ime Emila Korytko. Korytko se je rodil l. 1813 in je umrl že 26 let star. Bil je Poljak in je živel v Ljubljani v preganstvu. Kmalu se je življal v naše razmere in začel se je tudi marljivo udeleževati na kulturnem področju. Zbiral je slovenske narodne pesmi. Bil je Prešernov prijatelj in na spomeniku bomo Prešernove kitice. Korytkov spomenik je edini na Navju s poljskim napisom. Ob arkadah se ustavljamo tudi ob spomeniku Jerneja Kopitarja (1780 do 1844). Napis nam pove, da so pozemeljske ostanke velikega učenjaka preneli v Ljubljano, in sicer 12. oktobra 1897.

Pisateljska grobnica

Ze na starem pokopališču Sv. Krištofa je budila največjo pozornost pisateljska grobnica. Prenesena je bila na Navje pod arkade. Na spomeniku je vklesanih več imen. V pisateljski grobnici so bili pokopani: Anton Aškerc, naš veliki epski pesnik (1856—1912); Franc Gestrin, pesnik in pisatelj (1865—1893); Fran Levstik, eden naših prvih pesnikov in pisateljev, tudi dober jezikoslovec in izvrsten slovenski kritik ter najboljši slovenski novinar svoje dobe (1831—1887); ljudski pisatelj Podmiljšak, znan pod psevdonimom Andrejčkov Jože (1845—1874); Ant. Raič, profesor in pisatelj; Božidar Raič, politik in pisatelj; Ivan Resman, pesnik in pisatelj (1848—1915); Simon Rutar, zgodovinar (1851—1903); Ivan Zeleznikar, pisatelj in urednik »Slov. naroda« (1839—1892); Josip

Stritar, eden naših najboljših pesnikov in pisateljev (1836—1923). Stritarjevo ime je vklesano v posebni spominski plošči. Pod arkadami pa srečamo še številna imena naših pisateljev in drugih zaslužnih mož. Omenimo naj Josipa Jurčiča, ki je imel precej lep spomenik na starem pokopališču, približno na sredi, blizu Beisweissovega spomenika. Tam sta tudi pokopana brata Cimpermana, Franjo in Josip, dalje pisatelj Franjo Maselj-Podlimbarski (1852—1917), Karel Dežman, ki je bil najprej slovenski pesnik, pozneje pa hud nasprotnik Slovencev in se je prekrstil v Deschmanna (1821—1889), in Ivan Grohar, znamenit slikar (1867—1911).

Še vrsta znamenitih imen

Se dolgo vrsto znamenitih imen srečamo na Navju. Spomeniki se vrste še na zelenih trati, ki jih krasi zdaj tudi lepo cvetje. Nekatera imena so manj znana, vendar bi ne bilo pravično, če bi jih pozabili. Tako naj omenimo Matijo Prelesnika, pesnika in pisatelja (1872—1905). Poleg se ustavimo ob imenu Viktorja Eržena, ki je bil tudi pesnik in pisatelj (1857 do 1881). Pozabiti tudi ne smemo pesnika Frana Svetličiča (1814—1881), Prešernovega posnemalca. Slikarjev ni mnogo pokopanih na Navju, razen Groharja sta naša tam počivališča še Matej Langus (1792 do 1855) in Mihael Stroj (1803—1871). Med imeni skladateljev zasledimo Antona Nedveda (1828—1896), Jurija Flajsmana (1818 do 1874), Gregorja Riharja (1796—1863) in Gašperja Maška (1794—1873). Naši skladatelji so pa počaščeni še posebej s pomeniki pred Glasbeno Matico. Na pokopališču pri Sv. Krištofu je bil pokopan tudi Josip Resel, izumitelj ladijskega vijaka. Počastjen je bil posebej s spomenikom pred poslopjem tehnike. Resel je bil Ceh. Rodil se je l. 1793. Umrl je l. 1857.

Posebnosti med napisi

Če bi hoteli omeniti vsa imena, bi morali še dolgo naštevati. Vrste se še imena številnih kulturnih delavcev. Večina pa imajo najbrž literati. Precej je vzgojiteljev, učenjakov, politikov itd. Kdor bi iskal posebnosti med napisi, bi jih tudi našel. Naj omenimo, da je na Navju edini napis v metelčici, in sicer na spomeniku jezikoslovca Franca Metelke. Povedati smo že, da najdemo tudi en napis v poljščini. Nemških napisov je več. Posebnost pa je nedvomno starinska nagrobna plošča iz 17. stoletja in spomenik Ircu Mac Nevenu z irskim grbom. Na nagrobni plošči Simonettijeve družine pa najdemo Prešernove kitice v nemščini. Toda na Navje ne zahajamo zaradi njegovih posebnosti in zanimivosti; tja romamo, da počastimo zaslužne može, ki so nas s svojim kulturnim delom utrdili v veri do lepega, plemenitega ter človečanskega.

Madagaskar — otok grafitu

Anglija in Amerika imata velik interes na grafitu, ki ga je na Madagaskarju mnogo

Pri zasedbi Madagaskarja po angleških četah so imeli svojo vlogo tudi politični in strateški oziri, vendar pa ne smemo pozabiti, da ima ta korak Anglije še drugo ozadje. Po zračnih napadih na Ceylon je bil tudi ta del angleške kolonialne posesti pritegnjen v vojno področje. Ceylon je edino ozemlje, kjer se pridobiva v angleškem svetovnem imperiju grafit. Zedinjene države, ki porabijo mnogo grafitu, so prav tako kakor Anglija navezane na velik uvoz te posredno za vojno industrijo važne surovine. To je tem važnejše, ker uvoz grafitu v Ameriko od začetka sedanje vojne stalno nazaduje.

V pogledu pridobivanja grafitu sta Nemčija in bivša Češkoslovaška, kar se tiče količine, na prvem mestu. Precej grafitu pridobivajo tudi na Koreji. Tako so države osi preskrbljene z grafitom, medtem ko je preskrba Anglije in Amerike z njim zaradi vojne na Pacifiku resno ogrožena. Uvoz grafitu v Ameriko se je zadnja leta znatno povečal. Leta 1933 je znašal 8053 ton, leta 1936 pa že 24.171 ton. Zedinjene države proizvajajo umetni grafit, toda ta industrija je zdajnja leta nazadovala. Achesongraphit Corporation v New Yorku kot najpomembnejše industrijsko podjetje te vrste ima svoje industrijske naprave pri Niagarskem slapu.

Ko je prišel otok Ceylon v vojno področje, je bilo tako; jasno, da se bosta Anglija in Amerika prizadevali polastiti se

Madagaskarja, kjer je tudi mnogo grafitu. Podoben korak, kakor Anglija z zasedbo Madagaskarja, je storila Amerika že pred pričetkom vojne v Pacifiku, ko je zasedla Nizozemsko Guyano, kjer so bogata ležišča bauksita. Do prve svetovne vojne je imel Ceylon v pogledu grafitu najvažnejšo vlogo. Tu gre v glavnem za kristalni grafit, zaradi dobrih lastnosti posebno priljubljen v ameriški industriji. Po prvi svetovni vojni pa je začel izpodrivati Ceylon Madagaskar, kjer se je vedno bolj razvijala ta industrija. Na Ceylonu so pridobili v letih 1927 do 1931 povprečno po 11.266 ton grafitu. Leta 1932 pa samo še 6198 ton. Na Madagaskarju so produkcijski stroški znatno nižji kakor na Ceylonu in zato je bila tudi konkurenca uspešna. Na Ceylonu je vlada s posebnimi ukrepi šele zadnja leta začela pospeševati pridobivanje grafitu in leta 1935 so ga pridobili okrog 14.131 ton.

Na Madagaskarju pridobivajo grafit na vzhodnem pobočju centralnega pogorja v plasteh. Anglija je uvozila leta 1935 z Madagaskarja 34,5% vsega grafitu, Zedinjene države pa 21%. Grafit pridobivata na Madagaskarju dve industrijski podjetji, in sicer Societe Generale de Graphites in Societe des Grafites de la Sahavona. Ležišča grafitu so pri Brickaville, Tamatavi, Ambatolampi in Vatamandri. Leta 1938 so pridobili na Madagaskarju 14.555 ton grafitu v vrednosti 18.500.000 frankov. Od tega je odpadlo na izvoz 13.430 ton.

Pridobivanje zlata na drugem mestu

Madagaskar ima pa tudi druga naravna bogastva, toda rudništvo na njem še ni posebno razvito. Omeniti je treba zlasti pridobivanje sljude, ki je tudi za vojno industrijo važna surovina. Sljudo pridobivata Compagnie Generale de Madagaskar in Societe des Minerais de la Grand Ile. Glavna ležišča so pri Petroski. Ambombombi in Bekilli. Leta 1938 so pridobili na Madagaskarju 677 ton sljude v vrednosti 14.600.000 frankov in od te so jo izvozili 626 ton, večinoma v Anglijo.

Ce gremo po prednosti, je pridobivanje zlata na Madagaskarju na drugem mestu. Leta 1938 so pridobili 428 kg zlata v vrednosti 15.400.000 frankov, leta 1937 pa 417 kg v vrednosti 11.300.000 frankov. Izvozili so ga 395 odnosno 374 kg. Zlato rudniki so v bližini Macvatane, Tsaratanane in Ambikobe. Za vojno industrijo važna surovina, ki se pridobiva na Madagaskarju, je naposled tudi korund. Leta 1938 so ga pridobili 35 ton, leta 1937 pa 1100 ton. Tu vidimo znatno nazadovanje, kakor se kaže tudi pri pridobivanju zlata, ki so ga pridobili leta 1938 2050 kg. Madagaskar ima tudi bogata ležišča fosfata. Končno je treba omeniti še žilnatne kamne, ki so jih pridobili leta 1938 okrog 314 kg in skoraj vse izvozili. Se neizkoriščena so na Madagaskarju ležišča premoga in uranove rude.

Premalo železnice

Francoska kolonialna uprava je precej zanemarjala izkoriščanje naravnih bogastev Madagaskarja. Francoska vlada, ki je proglasila leta 1897 Madagaskar za svoje protektoratno ozemlje, ni izkoristila vseh prednosti te kolonije. Rudništvo se ni moglo razviti predvsem zaradi slabih prometnih zvez. Madagaskar je četrti največji otok na svetu, saj meri 627.000 km² in je večji od Francije same, ima pa samo 864 kilometrov železnice. Glavna železniška proga vodi od pristanišča Tamatave na vzhodni obali do glavnega mesta Tananariva.

Po zadnjih statističnih podatkih je znašala leta 1937 vrednost rudniške proizvodnje na Madagaskarju 39.000.000, leta 1938 pa 51.000.000 frankov. Rudniški proizvodi so sli večinoma v Francijo, Anglijo in Zedinjene države. Vrednost njihovega izvoza je znašala leta 1937 51.000.000, leta 1938 pa 47.000.000. Leta 1938 je bilo izdanih 2422 rudoslednih dovoljenj, leta 1937 pa 2367. Približno 61% rudoslednih pravic pa odpade na zlato in žilnatne kamne, od 397 rudniških koncesij, izdanih leta 1938, jih je odpadlo tudi 48% na zlato in žilnatne kamne.

Red sonca

Že v pravnih časih je igralo sonce v mitu narodov posebno vlogo. Še zdaj nabetimo pogosto na sončne simbole kot znak časti in dostojanstva. Manj znano je, da imajo nekateri narodi celo posebna sončna odlikovanja. Tako odlikovanja so najprej podeljevali na Japonskem in v Perziji. Perzijski red sonca in leva ima obliko žarečih zvezd in ustanovil ga je leta 108 šah Feč Ali. Pozneje je ta red zapadel pozabi. Tako je zdaj Japonska edina država na svetu, kjer se podeljujejo red sonca. To visoko odlikovanje dobe vojaški in civilni dostojanstveniki za izredne zasluge. Red sonca je ustanovil leta 1875 cesar Muto Hito. Njegov pomen je razviden že iz dejstva, da se podeljuje v osmih stopnjah. Zlato sonce z 32 prameni naj bi bilo podoba japonskega tropičnega sonca.

Denarni obtok na Japonskem

Japonsko finančno ministrstvo je zvišalo bankovcev, ki smejo biti v obtoku. Za japonsko državno banko velja povišanje od 4,7 milijarde jenov na 6 milijard, za banko na Koreji od 630 na 750 milijonov in za banko na Formozu od 240 na 270 milijonov. Najvišji obtok svojih bankovcev je japonska državna banka dosegla lani, ko je krožilo po državi 6,2 milijarde. Konec preteklega marca se je obtok zopet znižal na 5,3 milijarde. (Agit.)

Svetovna proizvodnja niklja

Vojna ni mnogo spremenila proizvodnje niklja. Kolikor se je povečalo povpraševanje po njem zaradi vojnih potreb, se je istočasno znižalo povpraševanje v druge vrste. V prejšnji svetovni vojni se je proizvodnja niklja dignila od 30.100 ton v leto 1914 na 40.000 ton l. 1918. To je bilo vsekakor zelo majhno zvišanje proizvodnje, zlasti če ga primerjamo z zvišanjem, ki so bila dosežena v proizvodnji drugih kovin. V času krize je proizvodnja niklja zopet padla na 20.000 ton, kasneje pa se je zopet dvigala in l. 1940 dosegla 120.000 ton letno.

Do nedavnega je imela skoro popoln monopol na proizvodnjo niklja Kanada. Organizirala je svojo proizvodnjo v trust, ki se je zaradi izrednih finančnih sredstev, s katerimi je razpolagala, mogel takoj iznebiti vsakega konkurenta na tem polju. Ko so bila l. 1931 odkrita na Finskem v Petsamo bogata ležišča niklja, se jih je takoj polastil kanadski trust, ki mu je takratna finska vlada dala l. 1934 koncesijo za izkoriščanje veljavno za 40 let. Izkoriščanje niklja na Finskem bo s sedanjimi političnimi spremembami nedvomno odtegnjeno Angležem, ki so hoteli iz njih pridobivati s časom celo do 4 milijone ton niklja. (Agit.)

Sveti Allahov hrib

V Indiji živijo mohamedani imajo svetišče, kamor prihaja vsako leto na tisoče romarjev. To je sveti Allahov hrib. Svetišče stoji na hribu, poraščenem z gozdom. Ves hrib z gozdom vred velja za mohamedansko svetišče. Kdor se mu bliža, sliši če od daleč klopoteč podobno regljanje, če pihla od iste strani veter. Ko se približa hribu, opazi že ob vzhodu na vseh drevesih visoke lončke, ki jih veter guga, da zadevajo ob debela ali pa drug ob drugega. Po starem običaju prinese vsak romar na sveti Allahov hrib z darili napolnjen lonček in ga obesi na drevo.

Zemlja pred 500 milijoni let

Prirodoslovni muzej v Leipzigu, ki je bil od kence l. 1933, zaprt, so zdaj zopet odprli. Muzej ima mnogo znamenitosti. Med njimi je tudi 50 milijonov let star les, ki se da za mizarstvo še obdelati. V okameninah se vidijo sledovi najstarejših živali, živeli na zemlji pred 500 milijoni let. Muzej hrani tudi ostanke iz življenja najstarejšega človeka na zemlji, ki je živel pred kakimi 150.000 leti.

Pridelovanje bombaža v Bolgariji

Bolgarsko poljedelsko ministrstvo je začelo velike priprave za pospeševanje pridelovanja bombaža v Bolgariji. Po priključitvi Tracije in Makedonije je dobila Bolgarija velike bombažne plantaže, ki pa z onimi v Bolgariji sami vendar še ne bodo dajale za kritje domače potrebe dovolj pridelka. Zato je vlada sklenila razširiti bombažne plantaže. Poleg tega je znatno zvišala cene bombaža. Monopol za trgovino z bombažem in bombažnim zrnjem, ki je važno za pridobivanje olja, je bil poverjen ravnanstvu za trgovino z žitom.

Najdebelejši mož umrl

Iz Buenos Airesa poročajo, da je umrl v Rochi pri Urugvayu Sisto Gomez, ki je užival sloves najdebelejšega moža na svetu. Tehtal je 234 kg. O pokojnem Gomezu pravijo sovaščani, da je bil vedno plemenitega značaja. Ljudje so ga imeli radi, ker je bil vedno dobre volje in ker je bil zelo družaben humorist.

Ustanovitev tajske državne banke

Tajska vlada je nedavno ustanovila svojo državno banko. Banka bo delovala z 20 milijoni tikalov glavnice, ki jo bo v celoti dala na razpolago država. Naloga banke bo izdajati bankovce, voditi nadzorstvo nad trgovskimi bankami in bediti nad tajsko valuto doma in v tujini. Glavnica banke se bo mogla povečati samo z dovoljenjem finančnega ministrstva. (Agit.)

Deficit v angleškem državnem proračunu

V pravkar zaključenem finančnem letu so dohodki angleške države dosegli 2074 milijonov funtov sterlingov, izdatki pa 4776 milijonov. V zadnjih mesecih so znašali vojni izdatki 11,25 milijonov funtov sterlingov dnevno. Leteči dolg države se je povečal za 500 milijonov in je dosegel 3312 milijonov funtov sterlingov.

Rumunija ima 13,500.000 prebivalcev

Po najnovejših statističnih podatkih ima Rumunija 13.500.000 prebivalcev. Od tega odpade na večja mesta 1.900.000, na podeželje pa 11.600.000. Bukarešta sama ima en milijon prebivalcev, dočim jih je imela pri predzadnjem ljudskem štetju 1930 še 639.000. Za Bukarešto je največje mesto Jassy, ki ima 111.000 prebivalcev. Temešvar jih ima 110.000, Ploesti 101.000, Kišinev, glavno mesto Besarabije, je imelo prej okrog 120.000 prebivalcev, Cernovce, glavno mesto Bukovine, pa nad 100.000. Kišinev je pa izgubil zaradi vojne dobro polovico svojega prebivalstva.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Tedaj so golobje vzfrfotali in brezumno zbegani prhnili iz svojega skrivališča, se šumno plahutaje v neredu popeli nad vrhove dreves in, kakor bi trenili, izginili v daljavo, da jih ni bilo več slišati. Tišina je znova legla na kraj, in jaz sem mahoma opazila, da sonce ne trosi več svojih lis po selestem listju, da so krošnje dreves potemnele in da se sence daljšajo; doma na čajni mizi so me čakale presne masline. Vstala sem z zelenega ležišča in otresla s krila prah suhega lanskega listja; povzročila sem Jasperju, krenila proti domu in se še spotoma kesala svoje naglice in hladata pogleda, ki sem ga nehote vrgla nazaj.

Res čudno, da je imel članek o divjih golobih moč, obuditi preteklost in mi vznemiriti duha, ko sem ga glasno čitala. Toda sivi otok, ki se je nenadoma pokazal na njegovem obrazu, me je prisilil, da sem obmolnila in listala po reviji, dokler nisem našla nekaj drugega: dolgozeven, silno praktičen in pust sestavek o kriketu. Oh, kako sem blagoslovila krepke postavne v flanelastih hlačah: par minut, pa se mu je obraz zjasnil in spet dobil prejšnjo barvo, ko se je v zdravi razgibanosti ogrel za igro surreyskega moštva.

Tako me je skušnjava izmordila in nama prizanesla nadaljnje zablude v minulost. Lahke novice iz Anglije, da, sportna, politična in družabna poročila; a stvari, ki bole, je treba v bodoče ohraniti zase. Te naj bodo mila skrivnost, s katero se skrivaj naslajam. Barve, glasovi, vonjave, dež in žuborenje vode jesenske megle, duh po morski vodi: sami spomini iz Manderleyja, ki mi jih nikoli ne zmanjka. Mnogi ljudje imajo navado, da prebirajo vzorne reče ter snujejo nečesto potovanja na vse strani, zgolj radi užitka, ki ga povzroča zamišljanje nemogočih sovpadkov. Moj konjiček je prav tako čudaki, a vsaj manj pust. Postala sem živa zakladnica podatkov o angleškem podeželju. Ime vsakega lastnika vsake angleške goljave mi je takisto znano kakor imena njegovih zakupnikov. Vem, koliko ruševcev, koliko jerebic in koliko damjakov je padlo v kaki lovski sezoni. Vem, kje so postviri, vem, kje skačejo lososi. Udeležujem se vseh snidenj in spremljam vsak jezdni lov. Še imena tistih, ki odgajajo lovske pse, so mi domača. Stanje letin, cene živini in skrivnostne bolezni svinj mi gredo enako v slast. To razvedrilo je pač res klavno in umu malo za ležati; ali, ko čitam te stvari, diham angleški zrak in lahko pogumneje gledam v to žarko nebo. Zakrneli vinogradi in raztrgane skale so mi manj moreče, ko lahko, da le hočem, s spuščeni vaji v skok drevim z domišljijo in trgam naprtnik in blede divje rože ob mokrih, na soncu se iskričih sečeh.

Revne, a mile muhe; te, ki ne prinašajo bolečin. Sovražnice grenkobe in obilovanja, nama slajšajo izgnanstvo, ki sva ga sama hotela.

Te fantazije mi omogočajo, da prebijem popoldan ter ob petih vedra in nasmejana pridem k čajnemu obredu. Ta se nikoli ne izpremeni. Za vsakega po dve rezini kruha z maslom in kitajski čaj. Ali se morava zdati ljudem filisteja, ki tolikanj visiva na svojih navadah, ker je bilo tudi doma tako! Tu, na tem snažnem, belem in neosebne balkonu, ki je svetel od stoletij sončnega blišča, si v duhu obujam prizor v Manderleyju, o poli petih popoldne, ko je stala čajna mizica nered pred kaminom v knjižnici. Točno na minuto je sluga široko odprl vrata in sledila je zmerom ista predstava: srebrni podnos, kotlič in snežnobel mizni prt. In Jasper s svojimi dolgimi, ohlapnimi španjelskimi uhliji se je delal na moč ravnodušnega, kadar so prišle torte na mizo. Sleherni dan je pomenil gostijo; in če pomislim, kako malo sva jedla... Vsega je bilo toliko, da bi bilo zadostovalo celi rodbini za teden dni. Nikli nisem zvedela, kam je potem izginjalo, in pogosto sem se vpraševala, čemu ta potrata.

Toda zmerom mi je manjkalo poguma, da bi vprašala gospo Danversovo, kaj dela z ostanki. S tistim svojim mrzlim in ošabnim nasmehom na ustnicah bi me bila premerila od glave do nog, in v mislih se mi je zdelo, da jo slišim, ko pravi: »Dokler je živela gospa de Winter, nismo imeli nikoli teh pritožb.« Danversova... Kdo ve, kaj neki dela zdaj? Ona pa Favell. Mislim, da je bil prav izraz njenega lica tisto, kar me je najprej vznemirilo. »Z Rebeke me primerja,« sem nehotno dejala sama pri sebi; in senca, ostra kakor meč, se je spustila med naju... Zdaj je vse končano; to so davne, minule reči.

Noben demon me več ne muči, prosta sva. Tudi moj zvesti Jasper je že odšel na blažena elizejska polja, in Manderleyja ni več. Ta je samo še prazna školjka sredi podivjanih gozdov, kakor sem ga videla v snu. Plevel ga zarašča, ptice imajo v njem naselbino. Časih morda zaide tja potepuh, ki si v nenadni plahi išče zavetja; če je dovolj pogumen, se bo kretal brez strahu. Za njegovega boječega tovariša pa, za plašljivega lovskega tatu — ne, za tega manderleyski gozdi niso ustvarjeni. Tega bi utegnilo zanesti v hišico ob zalivu, in prav nič dobro se ne bi počutil pod razpadajočo streho, ki jo nabija drobnji dež. Nemara da visi še zdaj nekaj turobnega v zraku... In tisti kotic v drevedu, tam, kjer je prodrla grevje prav na pesek — tudi ta ni tak, da bi se človek rad pomudil: vsaj po sončnem zahodu ne. Kadar se listje zgane, ali ni takisto, kakor bi človek slišal šum svilene ženske obleke — in kadar mahoma zadrti in se osiplja in raztrsa po tleh, ali ne bi utegnilo biti drobno trepljanje ženskih korakov? In ta odtis v pesku, ali ga ni napravila peta atlasnega čevlja?

Kadar obujam te stvari, mi odleže, ko se obrnem proti najinemu balkonu. Oko lahko svobodno blodi v daljo; nobena senca ne prekriva razžarjene pokrajine, kameniti vinogradi se blešče na soncu in bougainvilleje so bele od prahu. Kdo ve, morda bom kdaj lahko z ljubeznijo zrla na ta svet. Za zdaj mi zbujajo vsaj zaupanje, ako že ne ljubezni. In zaupanje je nekaj, kar čislam, čeprav se je malce pozno vselilo v moje srce. Menda me je nazadnje ohrabilo to, da on tako neomejeno veruje vame.